

Takva

SAFER 1447

MÜNAFIKLARIN
ÖZELLİKLERİ

- 6 -

**KÖTÜLÜĞÜ EMREDER
İYİLİKTEN MENEDERLER**

Bilal Özbuğday

Bismillahirrahmanirrahim

Hamd, ancak Allah (cc) içindir. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfaret dileriz. Nefislerimizin şerrinden, amellerimizin kötülüğünden O'na sığınırız. Allah (cc) kimi hidayete erdirirse onu saptıracak, kimi de saptırırsa onu hidayete erdirecek yoktur. Salat ve selam da O'nun, bizlere rehber olması için gönderdiği peygamberi Muhammed'e (sav) olsun.

Münafıkların özelliklerinden birisi de kötülüğü emretmeleri ve iyiliği yasaklamalarıdır. Münafıklar, kendileri gibi olan insanların yanında kötülüğü açıkça yayıp emrederken, kendileri gibi olmayan müminlerin yanında ise bunu farklı kılıflar altında yapmaktadırlar. İşte bu yazımızda, münafıkların iyiliği nasıl engellemeye çalıştıklarını ve kötülüğü hangi yöntemlerle yaydıklarını ele alacağız.

Tarih boyunca nice güçlü ordular ve kibirli hükümdarlar gelip geçti; ancak hüküm daima Allah'a ait oldu. Fil Sûresi, bu hakikati ibret dolu bir kıssa üzerinden hatırlatırken, müminlere de tevekkül ve teslimiyet şuuru kazandırır. Bu yazımızda, Fil Sûresi'nin âyetlerini ve ihtiva ettiği mesajları ele alıyoruz.

Dergimizin içerisindeki, kıymetli yazarlarımızın, özenle hazırladıkları diğer yazılarımızı da okumanız ve faydalanmanız ümidiyle...

Başarı Allah'tandır.
Velhamdulillahi Rabbil âlemin...

Editör

Kötülüğü Emreder İyilikten Menederler

Bilal Özbuğday

Münafıkların özelliklerinden birisi de kötülüğü emretmeleri ve iyiliği de yasaklamalarıdır. Onlar bunu açıkça yaptıkları gibi bazen de gerçeği gizleyip başka bir kılıf altında yapmaktadırlar. Kötülüğü açıktan emretmek bizzat kötülüğün yapılmasını istemek ile olur. Bir kılıf altında emretmek ise asıl dayanağı farklı göstermek suretiyle kötülüğü dolaylı olarak emretmektir. Rab-bimiz şöyle buyurmaktadır;

الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ بَعْضُهُمْ مِنْ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمُنْكَرِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمَعْرُوفِ وَيَقْبِضُونَ أَيْدِيَهُمْ نَسُوا اللَّهَ فَنَسِيَهُمْ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ هُمُ الْفَاسِقُونَ

"Münafık erkekler ve münafık kadınlar birbirlerindendir (birbirlerinin benzeridir). Kötülüğü emredip iyilikten menederler, ellerini de sıkı tutarlar. Onlar Allah'ı unuttular; Allah da onları unuttu. Şüphesiz münafıklar, fasıkların ta kendileridir."¹

Kötülüğün yayılmasını isteyen insanların bunu talep etmesindeki asıl gaye; kendileri gibi insanların çoğalmasını istemeleri bu sebeple de kendilerinin daha rahat kötülük işlemeleri ve yadırganmalarını istemeleridir.

Münafıklar kötülüğün yayılmasını ister ki kendileri göze batıp sivrilmesinler ve bununla bilinmesinler. Onları kötülüğü yaymaya iten sebep içlerinde sakladıkları küfürleri ve imana karşı duydukları öfkedir. Kötülük ve onu yapanlar ne kadar çoğalırlar ise bunun asıl sahipleri o kadar göze batmaz, insanlar tarafından yadırganmazlar. İşte bu sebep kötülüğü emretme ve önüne geçmemenin en büyük sebebidir.

Münafıklar kendileri gibi olan insanların yanında kötülüğü açıktan yayıp emrederken kendileri gibi olmayan müminlerin yanında ise farklı bir kılıf ile bunu yapmaktadırlar.

Bir örnek zikredecek olursak; Müslümanları cihattan alıkoymak için, onları bu amelden geri çevirmek için üstü kapalı bir takım mazeretler zikretmek suretiyle onları amelden alıkoymak istemektedirler. Bunun sebebini ise bazen aşırı sıcak, bazen yol uzunluğu, bazen düşmanın savaş meydanına gelmeyecek olması gibi asılsız sebeplerden oluşturmaktadırlar. Ancak netice olarak müminleri saf iyilik ve salih amel olan cihattan alıkoymaktırlar.

Yine Müslümanların kalplerine korkuyu ekmeye çalışmaları da bu hususta örnek olarak zikredilebilir. Çünkü Allah'ın dışındakiler ile korkutmak bir çeşit kötülüktür. Münafıklar bunun da yayılmasını sağlamaktadırlar.

Aişe annemize atılan iftira örneğinde olduğu gibi onlar iftira gibi bir günahı konuşmak suretiyle yaymakta idiler. Kötülüğü konuşmak yoluyla onu emretmekte idiler.

Yapılacak bir iyilik olduğunda ise onun önüne geçmekte idiler. Müslümanlardan fakir olanlar infak edeceğinde onlarla alay ederek buna mâni olmaya çalışıyorlardı. Zengin kimse infak ettiğinde ise infak eden o kimseyi riyakarlıkla suçlayarak yine o iyiliğe mâni olmaya çalışıyorlardı.

Münafıklar türlü türlü kötülükleri emrederler. Bir iyiliğin yapılması ve emredilmesi onları rahatsız etmektedir. Allah'a ortak koşmayı emrederler, namazı terk etmeyi, akrabalık bağlarını koparmayı, Müslümanlar arasındaki yakınlıkları dağıtmayı emrederler. İman edenler hakkında çirkin şeyler yaymayı isterler. Kötülük ve fuhşiyatın yayılmasından hoşlanırlar.

¹ (9/Tevbe, 67)

Münafıkların en çok rahatsızlık duyarak mâni olmaya çalıştıkları şey ise Allah'ın pak şeriatıdır. Bunun zıddı olan tüm beşerî ideolojilerin yayılmalarını ise emretmektedirler.

Rabbimiz bizlere münafık erkeklerin ve münafık kadınların birbirlerinden olduğunu da haber vermektedir. Onların birbirlerinden olmaları demek onların tek bir vücut olmaları demektir. Yani onlar Müslümanlara ve İslam'a zarar verme hususunda kötülüğü yayma hususunda tek bir aza gibi hareket etmektedirler. Kötülüğü yaydıklarına, emrettiklerine dair Rabbimiz şöyle buyurmaktadır;

فَرِحَ الْمُخَلَّفُونَ بِمَقْعَدِهِمْ خِلَافَ رَسُولِ اللَّهِ وَكَرِهُوا أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَقَالُوا لَا تَنْفِرُوا فِي الْحَرِّ قُلْ نَارُ جَهَنَّمَ أَشَدُّ حَرًّا لَوْ كَانُوا يَفْقَهُونَ

"Allah'ın Rasûlüne karşı gelerek (sefere çıkmayıp) geri bırakılanlar, oturup kalmalarına sevindiler. Allah yolunda mallarıyla canlarıyla cihad etmek hoşlarına gitmedi ve "Bu sıcakta sefere çıkmayın" dediler. De ki: "Cehennemin ateşi daha sıcaktır." Keşke anlasalardı."²

Bu ayette münafıkların cihattan insanları alıkoymak için yani kötülüğü yaymak için nasıl canhıraş çalıştıklarını ifade etmektedir. Yine bir başka ayette Rabbimiz şöyle buyurmaktadır;

هُمُ الَّذِينَ يَقُولُونَ لَا تُنْفِقُوا عَلَى مَنْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ حَتَّى يَنْفَضُوا وَلِلَّهِ خَزَائِنُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَفْقَهُونَ

"Onlar, 'Allah Rasûlü'nün yanında bulunanlara (muhacirlere) bir şey vermeyin ki dağılıp gitsinler' diyenlerdir. Hâlbuki göklerin ve yerin hazineleri Allah'ındır. Fakat münafıklar (bunu) anlamazlar."³

Bu ayet de onların kötülüğü nasıl emrettiklerine dair bir delildir.

Bu konuda mümince tavır Ebu Bekir (ra)'ın tavrıdır. Kendisi ifk hadisesi yaşandığında daha önce iyilik yaptığı bir kimseye artık iyilik yapmayacağını söyleyerek buna dair yemin de etmişti. Ancak bunun üzerine ayet inince kendisi iyilik etmeye devam etti. Ayet ile iyiliğe mâni olmaktan ve iyilikten vazgeçmekten geri durdu. Rabbimiz şöyle buyurmaktadır;

وَلَا يَأْتَلِ أُولُوا الْفَضْلِ مِنْكُمْ وَالسَّعَةِ أَنْ يُؤْتُوا أُولَى الْقُرْبَىٰ وَالْمَسَاكِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلْيَعْفُوا وَلْيَصْفَحُوا أَلَا تُحِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

"İçinizden varlık ve servet sahibi kimse-ler yakınlarına, düşkünlere ve Allah yolunda hicret edenlere (kendi mallarından bir şey) vermeyeceklerine yemin etmesinler. Onlar affetsinler, vazgeçip iyi muamelede bulunsunlar. Allah'ın sizi bağışlamasını arzu etmez misiniz? Allah, çok bağışlayandır, çok merhamet edendir."⁴

İşte bugün bizler de yapılacak bir iyilik söz konusu olduğunda onun önüne geçmemeliyiz. Bir kötülük söz konusu olduğunda ise ona mâni olmaya çalışmalıyız. Bu, imanın bir gereğidir. Çünkü insanın kalbinde taşıdığı iman bunu gerektirir.

Bir Müslüman bir hayır için yola koyulduğunda, bir salih amel işleyeceğinde önce ona o işi bıraktıracak sebepleri sıralamaktan değil de o işte nasıl istikrar üzere devam edebilir onlardan bahsetmeliyiz.

Örneğin bir genç ilme başlayacağında kendisine ileride yaşayabileceği maddi zorlukları anlatmak, çekebileceği sıkıntıları önce onun gözünün önüne sermek kendisini o hayırdan alıkoymak olabilir.

² (9/Tevbe, 81)

³ (63/Münafikun, 7)

⁴ (24/Nur, 22)

Bir kardeş İslam'a hizmet edeceğini söylediğinde ona hapisten, sürgünden, takipten bahsetmek suretiyle onu hizmetten alıkoyarak iyiliğe engel olmak olacaktır.

İslami harekete katkı sunmak isteyen bir Müslümana kendisinin hapsedilmesinden, takip edilmesinden, başına bir takım mahkeme vs gibi şeylerin musallat olmasından bahsetmek bir iyiliği önlemek değil de nedir?

Müminin kalbinde taşıdığı iman, dinamik ve pratik bir olgudur. Yani imanın bir dışa vurumu vardır. İnsanın kalbinde taşıdığı bu imanın pratikte en fazla karşılığının olduğu şey ise Allah'ın ve şeriatının emrettiklerini yerine getirme ve O'nun yasakladıklarına mâni olma amelleridir.

İnsan kalbinde bir iman taşıdığını iddia etmesine rağmen bir kötülükten rahatsız olmayışı insanın kalbinde taşıdığı imanın paslanmasından ya da yok olmaya yüz tutmasındandır.

Peki Rasulullah (sav)'ın Kab bin Malik'e selam verilmesini ve onunla konuşulmasını yasaklaması olayı ile münafıkların iyiliklere engel olmasının arasındaki fark nedir?

Bazı durumlarda Müslümanların geneline verilen bir zarar söz konusu ise, davetin geneline ya da ümmete bir zarar söz konusu ise ve bu zarar bir insan ya da cemaatin eli ile oluyor ise onlara ya da onların aracılığıyla iyiliğin yapılmasına engel olmak, bahsi geçen münafıkların özelliklerinden değildir.

Daha iyi anlaşılması için bir örnek verelim; Bir grub, cemaat ya da birey Müslümanları dolandırmak ve onları kandırmak ile bilinmiş ve bu kesinleşmiş ise, bir Müslüman bu kimselere parasını ve sahip olduklarını infak etmeye çalıştığında "Onlara veya o kimseye malını infak etme!" demek iyiliğe engel olmak değildir. Tam tersine onun maslahatını korumak için yapılmış bir

şeydir. Çünkü münafıkların iyiliğe engel olmaya çalışmasındaki saik, İslam'ın zarar görmesi içindir. Oysa burada tam tersine İslam'ın zarar görmemesi için atılan bir adımdır. Ayrıca burada dikkat edilmesi gereken şey; asla infak edilmemesi değil de o kişi ya da kişiler yolu ile bir infakın yapılması gerekliliğine vurgudur. Çünkü iyiliğe engel olmaktan ziyade Müslümanların mallarını koruma gayesi vardır. Münafıklar ile müminlerin arasındaki fark bu işi yapar iken temelinde hangi niyetin yattığıdır.

Rasulullah (sav)'ın bu olayda selam verilmemesini ve konuşulmamasını istemesi bir maslahata dayanmakta idi. Yani İslam'a zarar vermek gayesiyle değil tam tersine İslam'a fayda vermek gayesiyle yapılmıştır.

Müslümanların İmtihanlarına Sevinmeleri, Zaferlerine Üzülmeleri

Münafıkların özelliklerinden bir başkası da Müslümanların faydasına olan bir durum olunca sıkıntı hissetmeleri, onların dara düşmesine de sevinmeleridir. Rabbiniz şöyle buyurmaktadır;

إِنْ تَمْسَسْكُمْ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ وَإِنْ تُصِيبْكُمْ سَيِّئَةٌ يَفْرَحُوا بِهَا وَإِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا لَا يَضُرُّكُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ

"Size bir iyilik dokunursa bu onları üzer. Başınıza bir kötülük gelse ona sevinirler. Eğer siz sabırlı olur, Allah'a karşı gelmekten sakınırsanız onların hileleri size hiçbir zarar vermez. Çünkü Allah onların işlediklerini kuşatmıştır."⁵

Müslümanlar sıkıntıların, hüznlerini ve sevinçlerini bir arada yaşarlar. Ancak onlardan bir parça olmayanlar onların üzüldüğüne üzülmez ve onların sevindiklerine sevinmezler. Müslümanların sevinç günlerinde sevinmek, onlar üzüldükçe üzülmek bir iman alametidir. Çünkü onlar birbirlerindendir ve müminler tek vücut gibidirler.

⁵ (3/Al-i İmran, 120)

Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur;

"Müminler birbirlerini sevmekte, birbirlerine merhamet etmekte ve birbirlerini korumakta bir vücuda benzerler. Vücudun bir uzvu hasta olduğu zaman, diğer uzuvlar da bu sebeple uykusuzluğa ve ateşli hastalığa tutulurlar."⁶

İşte bundan dolayı imanın bir gereği, müminlerin acı duyduklarından acı duymak, sevinç hissettikleri şeyler ile de mutlu olmaktır. Ama münafıklar böyle değildir. Çünkü onlar müminlerden bir parça değildirler. Dolayısıyla da müminleri sevindiren şeyler onları üzzerken, müminleri üzen şeyler onları sevindirir. Bir fetih haberi geldiğinde, müminler kâfirlere galebe çaldığında, bir bölgede müminlerin sıkıntıları bittiğinde münafıklar mutsuz olurlar. Ama müminlerin sıkıntıya düşmeleri, esaret altında olmaları, bir derde düşmeleri ise onların gönüllerine mutluluk verir.

Müslüman başka bir Müslümanın başına dini hususunda bir musibet geldiğinde o Müslümanı sevmese dahi ona üzülmeli, bir iyilik geldiğinde ise sevinmelidir. Bunun tersi olacak olur ise kişi kendisini nifak almetleri hususunda yoklamalıdır.

Münafıklar Rasulullah (sav)'in zamanında böyle oldukları gibi günümüzde de aynı tavır içerisinde dirler. Cihad alanlarında, ilim alanında ya da davet alanında olumlu bir gelişmeye gerektiği kadar sevinmeyen, bu alanlarda meydana gelen bir musibete gerektiği şekilde üzülmeyen kişi hangi dinin kuvvet bulmasından yanadır? Rabbimiz şöyle buyurmaktadır;

إِنْ تُصِيبَكَ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ وَإِنْ تُصِيبَكَ مُصِيبَةٌ يَقُولُوا قَدْ أَخَذْنَا أَمْرَنَا مِنْ قَبْلُ وَيَتَوَلَّوْا وَهُمْ فَرِحُونَ

"Sana bir iyilik gelirse, bu onları üzer. Eğer başına bir musibet gelirse 'Biz tedbirimizi önceden almıştık' derler ve sevinerek dönüp giderler."

Yani eğer ilahi bir yardıma ulaşmak, düşmanlara karşı zafer kazanmak gibi bir güzellik söz konusu olur ise bu durum onları kederlendirir ve hoşlarına gitmez. Şayet düşmanın Müslümanlara karşı bir zafer kazanması gibi bir musibet gelirse Müslümanlar ile birlikte olmadıkları için esenlikte oldukları düşüncesiyle böbürlenerek "Biz önceden tedbirimizi almıştık" derler. Yani bizi musibete düşmekten kurtaracak olan işleri yerine getirdik diyerek sevinç içinde dönüp giderler. Hem Müslümanların başına gelen musibete hem de bu musibette Müslümanlar ile ortak olmalarına sevinirler. Başka bir ayette ise Rabbimiz şöyle buyurmaktadır;

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا بَطَانَةً مِنْ دُونِكُمْ لَا يَأْلُونَكُمْ خَبَالًا وَدُّوا مَا عَنِتُّمْ قَدْ بَدَتِ الْبَغْضَاءُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ وَمَا تَخْفَى صُدُورُهُمْ أَكْبَرُ قَدْ بَيَّنَّا لَكُمْ الْآيَاتِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ

"Ey iman edenler! Sizden olmayanları sırdaş edinmeyin. Onlar size kötülük etmekten geri durmazlar. Sıkıntıya düşmenizi isterler. Kinleri ağızlarından taşmaktadır. Kalplerinde gizledikleri ise daha büyüktür. Eğer düşünürseniz size ayetleri açıklamış bulunuyoruz."⁸

Müslümanların sıkıntıya düşmesini isteyenler münafıklardır. Bazı müfessirler bunu İslam'a düşmanlık eden herkesi kapsadığını ifade etse de bazı müfessirler bu kimselerin münafıklar olduğunu ifade etmişlerdir.

Münafıklar Müslümanların bir sıkıntıya düşmesini, zorda kalmalarını arzu eder. Ancak Allah azze ve cellenin takdir ettiğinde fazlasının olması mümkün değildir.

Bu ayetler münafıkların müminlere dair içlerinde besledikleri kin, öfke ve nefretin ne kadar şiddetli olduğunu göstermektedir.

Rabbim bizleri nifaktan korusun. Selam ve dua ile...

⁶ (Buhari, Müslim)

⁷ (9/Tevbe, 50)

⁸ (3/Alı İmran, 118)

Rengi Güzel Müslüman

Burak Gültepe

İman etmek bir başlangıçtır; ancak asıl mesele o imanı taze tutabilmek ve üzerine koyarak devam edebilmektir. Maa- lesef pek çoğumuz, şirki reddedip iman ettikten sonra olduğu yerde kalıyor, hatta bazen eski alışkanlıkların rüzgarına kapılıp geriye gidiyor. Yıllar geçtikçe zarar büyü- mekte ve kalitesiz insanlar, nesiller mey- dana gelmekte ve en sonunda ayaklar kayabilmektedir.

Bu yazıda, bazı nasihatleri ele alıp kalpleri uyarmaya çalıştık. Elbette bizim vazifemiz sadece bir hatırlatmadır; kimse- nin başına bekçi dikemeyiz. Ancak biliyo- ruz ki, **"Hatırlatmak, müminlere fayda verir."**¹

Bu ayki hadis-i şerifimiz;

Sahabeden Süfyan bin Abdullah (ra) Rasûlullah (sav)'e gelerek şöyle dedi: "Ey Allah'ın Resulü! Bana İslam hakkında öyle bir söz söyle ki ondan sonra artık kimseye bir şey sormaya ihtiyaç duymayayım."

Bu soru üzerine Rasûlullah (sav) şu veciz cevabı verdi:

"Allah'a iman ettim de, sonra da dosdoğru ol!"²

Aşağıda ele aldığımız 10 maddeyi okurken belki hepsini aklınızda tutamaya- caksınız hatta bir kısmını unutacaksınız. Ama yine de okuyun; göreceksiniz ki ihlas- la okumak kalpte iz bırakacaktır. Eğer bu maddelerden en azından birkaçını "önce- likli yapılacaklar" listenize ekler ve kendini- zi düzeltmek için gayret ederseniz Allah'ın izniyle güzel/salih amellere kavuşursunuz. Belki de bu çabanız Allah katında cennetle müjdelenecek bir "salih ameliniz" olur. Şüp- hesiz Allah, her şeye Kadir'dir ve niyetleri en iyi bilendir.

1) İlim Tahsili:

Çoğu kardeşimiz dini öğrenirken temel şeylere odaklanıyor. Kimisi temelin üzerine çıkamıyor. Kimisi de kendisine gerekli olan ilmi ve ameli yarım yamalak öğreniyor. Hepi- mizin birer "alim" olmasına gerek yok ama hepimizin bizi Allah'ın rızasına ulaştıracak kadar "ilim" sahibi olması farzdır. Neden mi? Çünkü ilim, amelin imamıdır. İlim önden gider, amel onu takip eder. Rehberi yanlış olanın yolu da yanlış olur. Allah muhafaza, insan ilimsiz yola çıkarsa cehenneme sürüklenirken bile doğru yolda olduğunu sanabilir. Sonra: **"Rabbimiz olan Allah'a yemin olsun ki, biz Allah'a ortak koşanlar değildik" demekten başka bir kaçamak bulamazlar.**³

Komünist, demokrat, sosyalist nice insan, kelime-i tevhidi söyler. Ancak kulak- tan dolma bir bilgiyle veya ilimsizlikle öyle bir sapar ki çoğu yaşlılığında bile önceki yanlış anlayışını terk etmez. İnsan- larımızdan sünneti bidat, bidatı da sünnet bilen çoktur. Buradaki ilimsizlik de her ne kadar muhafazakâr insanlar, Allah için bir şeyler yapmaya çalışsalar da Allah'ın razı olduğu ameli yapamamaktadırlar. Bun- ların hepsinin sebebi temiz bir ilme sahip olmadıkları içindir. Allah'ın Rasûlünün (sav) "faydasız ilimden" Allah'a sığındığının hik- metini bir kez daha düşünün.

"Size ne oluyor? Nasıl hüküm veri- yorsunuz?"⁴

Tevhid ehli Müslümanlar arasında bir delile dayananlar, kardeşinin delilini görmezden gelip, haklı olduklarını söylü- yorlar. Senin hükmün delillere dayansa bile bu onun mutlak surette "Allah'ın hük- mü" olduğu anlamına gelmez. Ne bilirsin; belki de Allah, kardeşinin sunduğu hücceti kabul edecektir. "Bizim delilimiz var" diye- rek muhatabımızın kanıtlarını otomatik olarak yok sayamayız.

¹ (51/Zâriyât 55)

² (Müslim)

³ (6/En'âm 23)

⁴ (68/Kalem 36)

Sahabeler, aralarındaki ihtilaflarda birbirlerine karşı nasıl saygılı ve nezaketliyseler, biz de öyle olmak zorundayız. Unutmamalıyız ki yüce Allah, onların genel din ve hayat anlayışlarından razı olmuştur.

O halde ey kardeşim! Güzel Müslüman olmak için Kur'an ve sünnetten beslenmelisin. Bununla birlikte vahiy ile yolunu bulan bir toplulukla birlikte olmalısın. Bu sayede hızla doğru bilgileri öğrenir ve yenilerine adım atarsın. Müslümanların ihtilaf ettiği meseleleri de çok iyi öğren! Zira bu konular yüzünden ayrılan pek çoktur. **"Bir-birinizle çekişmeyin; sonra korkuya kapılırsınız da kuvvetiniz gider."**⁵

2) Vakit Disiplini:

Harcadığımız her şeyin en pahalısı zamandır. Bugün en çok çalışma hayatına, dünyevi zevklere, lükse ve seyahatlere vakit ayırıyoruz. Yaşamaktan keyif almak isteriz. Diğer aktiviteleri de caiz olduğu oranda, harama düşmeden yapmakta sakınca olmayabilir. Ancak bu dünyaya Allah'a kul-luk yapmak için geldik. Ömür sermayesini heva ve hevese göre harcamak çok zarara uğratacak bir durumdur. İmkanlarınız aynı zamanda imtihanlarınızdır.

"İki nimet vardır ki, insanların çoğu bunların değerini bilme konusunda aldanmıştır: Sağlık ve boş vakit."⁶

Ey beş vakit namazla zamanını düzenleyen kardeşim! Farkında mısın Yüce Allah, sen farkında olmadan hayatını programlıyor. Biraz tefekkür et! Bugün toprağın üstünde olmak seni aldatmasın, yarın altında olacaksın. Şu an mezarda olan milyonlarca insan, dünyaya sadece tek bir "salih amel" işlemek, tek bir "Subhânallâh" demek için geri dönmeye can atıyor. Bu hayata ikinci kez gelmeyeceksin. O yüzden günlerin kıymetini iyi bil hatta saatlerin... Çünkü günlerin kıymetini bilmeyenlerin yılları çabuk geçer.

3) Dilin Muhafazası:

Seni en kolay günaha sokabilecek hatta ayaklarını kaydırabilecek organ, dilindir. Gıybet, yalan, iftira ve boş sözden uzak durup ya hayır konuşmak ya da susmak gerekir. Şayet gıybetin kokusu olsaydı, çoğumuzun yanında kötü koku-dan durulmazdı. Gıybette uzak dur ki güzel kok! Yiyeceksen bir dolu et var; inek, koyun vs... Bu güzel helal nimetleri ye, müslüman kardeşinin etini değil!

Dil, genelde konuşmaya düşkün bir organdır. Kontrolsüz olduğunda insana epey zarar ettirir. Kimileri de dini hep anlatır. Bu dinin sadece sözcüsü değil, amel edeni de ol! İslam sadece edebiyat dini değildir. Sözün güzeli hoştur, nasihat dinlenir. Ancak amaç, amel etmektir. Amelsiz ilim, kanatsız kuşa benzer. Asla uçamaz. Uçamayan kuşta da hayır yoktur.

Sözlerin kelimelerin kaç göz işaretlerinin bile hesabı var. Emri vaki sözler, sert karşılıklar, incitici sözler... Yalan, iftira, gıybet veya zanları söylemiyorum bile. Müslüman, bir şey söyleyeceği zaman kalbine danışır; hayırsa söyler, değilse susar.

Ne söylediğin kadar, karşındakine ne yaşattığın ve ne hissettirdiğin de önemlidir. Kalbin bir kemiği yoktur belki ama bu onun kırılmayacağı anlamına gelmez. Dilin de kemiği yoktur fakat en derin kırıkları o açar. İncitici bir sözün, muhatabın zihninde dönüp durarak onu kaç kez yaralayacağına asla tahmin edemezsiniz.

Dilini nerede, ne için hareket ettiriyor-sun dön de bir bak! Dil, yapısı gereği konuşmaya meyyaldir; serbest bırakırsan boş şeylerin peşinde akıp gider. Bu yüzden onu mutlaka muhafaza etmek gerekir. İnsanlara güzel söz söyle, kırgınların arasını ıslah et. Yüce Allah, rahmetinin bir tecellisi olarak bu Kitab'ı indirmişken o halde dön ve Kur'an oku. Şimdi kendimize dürüstçe soralım: Acaba en son Kur'an'ı ne zaman açıp okuduk?

⁵ (8/Enfâl 46)

⁶ (Buhari)

Halid bin Velid (ra) dedi ki; Cihad beni, Kur'an'ın çoğunu öğrenmekten alıkoydu.

Halid bin Velid'in (ra) Allah yolunda savaşmakla o kadar meşgul olduğunu, bu yüzden Kur'an'ı ezberleme veya derinlemesine öğrenme fırsatını bulamadığını ifade eder. Bu, onun İslam'a olan hizmetinin ne kadar yoğun ve fedakârca olduğunu gösteren bir örnektir.

Peki sizleri Kur'an öğrenmekten alıkoyan şey nedir? Meşru bir sebep mi yoksa iş güç mü? Eviniz arabanız mı veya yeni bir ev almak, arabayı yenilemek, telefonun en son çıkanını almak mı? Eşiniz veya çocuklarınız mı? İstikbal korkunuz mu? Diploma mı, kariyer mi? Büyük bir çiftlik kurdunuz da zamanınız mı yok? Döndürmeniz gereken ticaret sebebiyle fakirlik korkunuz mu var? Gezip eğlenmekten, sohbet etmekten kitap okumaya fırsat dahi bulamıyor musunuz?

Unutmayın, Rasûlullah (sav) kıyamet gününde Rabbine şikâyet edecek; **"Ey Rabbim! Kavmim bu Kur'an'ı terk edilmiş bıraktılar."**⁷

Şikâyet edilenler listesinde adınızın olmasını istemiyorsanız bugünden önlem alın.

4) Helal Lokma Titizliği

Ashabı Kehf'in durumu manidardır. Onlar 300 küsur yıl süren o derin uykudan uyandıklarında, şehre gönderdikleri arkadaşlarına ne bulursa almasını değil, **"Hangisinin yiyeceği daha temiz (helal) ise ondan getirsin"**⁸ diye tembihlemişlerdi.

Merak ediyorum; acaba onların zamanında pis dedikleri yiyecek türü neydi/nasıldı? Ya peki, bizim zamanımızı bir görselerdi. "Sakın marketlere girme, ambalajlı bir şey alma" derler miydi? Şehirlerden kaçarlardı mıydı? Allahu âlem.

"Ey peygamberler! Temiz (helâl) şeylerden yiyin ve salih amel işleyin!"⁹

Dikkat edin; ayette salih amel, helal yiyecekten hemen sonra zikredilmiştir. Çünkü helal lokma, salih amelin yakıtıdır. Ebu Bekir'i (ra) hatırlayalım; farkında olmadan yediği bir lokmanın kölesinin falcılık kazancından dolayı olduğunu öğrendiğinde hemen istifra ediyor. Haram ile beslenmenin salih amel işlemeye engel olacağını biliyor.

Sa'd b. Ebî Vakkas: "Ey Allah'ın Resulü! Dua ettiğimde Allah'ın benim duamı kabul buyurması için bana dua et!" Bunun üzerine Efendimiz (sav) ona o unutulmaz cevabı verir:

"Ey Sa'd! Yediğini helal ve temiz (tayyib) yap ki, duaların kabul olsun!"¹⁰

Süfyân-ı Sevrî dedi ki: "Kişinin dindarlığı, ekmeğinin helâllığı nispetindedir."

Bu zamanın Müslümanları ise ticarette, harcarken, satarken, borçlanırken veya sözleşirken hataların içindeler. Faizli ticarete bulaşanlar, borcunu ödemeyenler, müşterisini kandıranlar, hizmetinin hakkını vermeyenler, çokça yemin edenler... Ey kardeşlerim **"yediği haram, içtiği haram, giydiği haram ve haramla beslenmiştir. Böyle birinin duası nasıl kabul edilsin"**¹¹ hadisini nasıl unutuyorsunuz!

"Emin" olmayan/anılmayan birisinin dinine uyulur mu? Söylediğine kulak verilir mi? Arkasından hayırla anılır mı? Böyle birisi güzel Müslüman olabilir mi? Bunların da bir muhasebesini muhakkak yapın.

5) Tevekkül ve Sabır: İki tuzak karşı karşıya; sizce hangisi kazanır?

⁷ (25/Furkan 30)

⁸ (18/Kehf 19)

⁹ (23/ Mü'minün 51)

¹⁰ (Taberani)

¹¹ (Müslim)

"Hani bir zaman kâfirler seni tutuklamak, öldürmek veya yurdundan çıkarmak için tuzak kuruyorlardı. Onlar tuzak kuruyorlardı. Allah da tuzak kuruyordu."¹²

Musa (as) Mısır'dan korkarak çıktı ve Medyen'e gitti. Sevdikleri yanında değildi. Saray ehli, onu öldürmek istiyordu.

Rasulullah (sav) Mekke'den hicret etti. Birçok şeyi geride bıraktı. Bir zamanlar "emin" diyenler ona "hain" dediler. Düşmanlık beslediler, buğz ettiler hatta öldürmeye bile çalıştılar.

Tarih boyunca her kavim, kendilerine gönderilen elçileri yakalamak, hapsedmek, susturmak veya yok etmek için planlar yaptı. Ancak Nebiler, üzerlerine düşen sorumluluğu sarsılmaz bir kararlılıkla yerine getirdiler. Nihayetinde Allah da tuzak kurdu ve kâfirlerin tüm kirli planlarını boşa çıkardı.

Buradan bize ne dersler çıkar?

İslam davasının yolunu merhum Seyyid Kutub çok güzel tarif etmiştir: "Bu yol zor bir yol; güller ve çiçeklerle döşeli bir yol değil, dikenlerle bezeli, kanlarla süslenmiş bir yol... Ayağını seven gelmesin.

"O halde "Güzel Müslüman" olma iddiasındaki her kul, feryat etmeden bu yolun dikenlerine katlanmayı bilmelidir. Mümin, dinini ikame ederken nefsiyle savaşacak, yeri gelecek ailesinin engeliyle, akraba ve komşularının cephe almasıyla sınanacaktır. Zira yeryüzünün geçici otoriteleri, egemenliği yalnızca tek bir İlah'a has kılan muvahhidleri asla kendi hallerine bırakmazlar. Fakat ilahi rıza, tam da bu çok yönlü kuşatmaların ortasında gösterilecek sarsılmaz bir sabırdır gizlidir.

Bu hayatta insanlardan göreceğiniz en büyük eziyet, onların dillerinden dökülenlerdir. Allah'ın elçileri bile neler işitti ki, biz bu oklardan muaf kalalım? Dün hakkınızda övgüler dizener, yarın sizi bir kaşık suda boğmak isteyebilirler. Beşer bu; sizden çabucak vazgeçer. Kusurlarınız olur, amenna... Ama insanlar tek bir hatada sizi siler, unuttur ve dışlarlar.

Müjdeler olsun ki, sizi yoktan var eden Rabbiniz sizden öyle kolayca vazgeçmez. O (cc), sınırları zorlayan kullarına karşı bile sonsuz bir rahmet sahibidir. Öyleyse bu muazzam şefkati ömrünüz boyunca suistimal etmekten sakının. Çünkü her an ilahi bir murakabe altındasınız! Hayat sahnesinde Kur'an'a sarılacak mısınız, Efendimizin izini süreceksiniz? İbadetlerin külfetine ve günahların cazibesine karşı sabır zırhını kuşanacak mısınız? Siz yönünüzü Allah'a dönün ve üzerinize düşeni yapın; bilin ki O'nun yardımı pek yakındır.

6) Sıla-i Rahim

Akrabalık bağlarını diri tutmak ve anne-baba rızasını merkeze almak önemlidir. Velâ Bera yapıyoruz diyerek, anne ve babasının dünyalık işlerini görmeyenler, yolda kalmışa yardım etmeyenler var. Ey kardeşim! Dostluk ve düşmanlık kavramını yanlış anlamışsın. Yüce Allah müşrik anne ve babana iyilik yapmanı ister, yolda muhtaç durumda gördüğün bir kafire yardım etmeni...

"Allah, sizi, din konusunda sizinle savaşmamış, sizi yurtlarınızdan da çıkarmamış kimselere iyilik etmekten, onlara âdil davranmaktan menetmez. Şüphesiz Allah, âdil davrananları sever."¹³

¹² (8/Enfâl 30)

¹³ (60/Mümtehine 8)

İslam'ın aleyhine bir yardım değilse yardım etmekten çekinme! Her müşrik veya kafir, Ebu Cehil değildir. Yakın veya uzak akrabalarımız en çok iyiliği hak edenlerdir. Çünkü senin elinle, dilinle veya neza- ketinle bu dine ısınacaklar ya da senin kaba ve ilgisiz tavrın yüzünden hakikatten uzaklaşacaklar. İnan ki, senin tavırların yüzünden insanların dinden uzaklaş- masını asla istemeyeceksin. Çünkü İslam'ı kötü temsiliyetin de bir hesabı vardır.

7) Merhamet ve Şefkat

İnsanın güzel huylarla tanınması ne büyük bir nimettir! Öyle ki, bazen kişinin ismi hafızalardan silinir ama güzel sıfatları dillerde dolaşmaya devam eder. Ardından "O çok cömertti", "O ne kadar yumuşak huyluydu", "O hep hayırda yarıştı", "Sözü- nün eriydi, ahde vefalıydı" denir. Rasûlullah (sav) Eşec (ra) hakkında şöyle buyurdular: **"Sende Allah'ın sevdiği iki özellik vardır: Yumuşak huyluluk ve ihtiyatlılık."**¹⁴

Güzel hasletlerle anılmak, bir defaya mahsus işlenen bir amelle mümkün de- ğildir. Bir davranışın "sıfat" haline gelmesi için yıllarca, kararlılıkla ve sadece Allah rızası için tekrar edilmesi gerekir. Eğer Yüce Allah, senin isminin güzel bir ahlakla birlikte anılmasını takdir etmişse, bu senin için dünyadaki en büyük saadet olmalıdır.

Sahi siz, hangi güzel sıfatla anılmak isterdiniz? Gerçekten bu yönde bir gayre- tiniz var mı yoksa sadece temennilerle mi yaşıyorsunuz?

Geçmişin pişmanlıklarına takılıp kal- ma, kalan günlerin ise kıymetini bil. Bugünden başla, ihlasla çalış, sabırla devam et. Çünkü ihlaslı bir amel, az da olsa bereketlidir. İstikrarla sürdürülen güzel davranışlar, zamanla senin sıfatın olur. İnsanlar seni isminle değil, güzel huy- larınla tanır ve anar.

Ama bu kolay değildir; irade ve gayret ister. Yıllarca dürüst olmak, salih amel işle- mek, her şartta sözünde durmak, öfke anında yumuşak huylu olmak, teenni ile hareket etmek, adaletli olmak, yetimin başını okşamak, ahde vefa göstermek... İşte bu hasletler, Allah'ın sevdiği özellikler- dir. Bu özellikleri kuşananlar hem dünyada hem ahirette iz bırakırlar.

Merhamet ve şefkati en başta ailemiz ve mümin kardeşlerimiz hak eder. Dışarıya karşı mülayim olup, evde veya arkadaş- larının arasına kaba saba birine dönüşmek mümin ahlakıyla bağdaşmaz.

Cümlelerinizin tonunu merhamete göre ayarlayın. Kendinize söylenmesini istemeyeceğiniz sertlikteki cümleleri, baş- kalarına reva görmeyin. Unutmayın ki, sizin olduğu gibi diğer insanların da bir onuru ve dili vardır. Güzel Müslüman olmak için mer- hamet ve şefkati bir elbise gibi kuşanın.

8) İnfak

Sadece zekatla yetinmeyip imkanlarını ihtiyaç sahipleriyle paylaşmak.

"Sevdiğiniz şeylerden Allah yolunda harcamadıkça gerçek iyiliğe (birr) asla eremezsiniz."¹⁵

Pek çok insan, malının kırkta birini verince sorumluluğunun bittiğini zanneder. Oysa zekât, İslam binasının temelidir; infak ise o binanın huzuru, bereketi ve ruhudur. Zekât bir borçtur, infak ise Allah'a yakınlaş- madır. Borcunu ödeyen zimmetten kurtul- lur ama infak eden Allah'a yaklaşır.

İnfak, sadece parayla da sınırlı değildir. Bazen cebindeki bir miktar, bazen sofranda- ki bir lokma, bazen de birine ayırdığın vakittir. İlmin sadakası cahil bir kimseyi bilgilendir- mektir. İşini göremeyen kimseye yardım etmen, işinin ucundan tutman da sadakadır. Kendi ihtiyacın varken kardeşinin ihtiyacını öne alabiliyor musun? Asıl mesele budur.

¹⁴ (Müslim)

¹⁵ (3/Âl-i İmrân 92)

İnfakın en makbulü, en yakınından başlayandır. Kendi akrabaları muhtaçken uzaklarda hayır arama! Bir yetimin eğitime omuz ver, bir borçlunun yükünü hafiflet, bir öğrencinin kalemi ol.

Müslüman, elindekini mülk değil, emanet görendir. Elin açık olsun ki gönlün de açık olsun. Çünkü ahirete götürebileceğin tek servet, bu dünyada önceden gönderdiklerindir. Dikkat et! Bu dünyanın zengini ahiretin ise fakirlerinden olma.

9) Murakabe

"O, senin (namaz için) kalktığını da görür, secde edenler arasında dönüp dolaşmanı da..."¹⁶

Murakabe, Allah'ın her an bizi gördüğünü, duyduğunu ve kalbimizden geçenleri bildiğini bir an bile unutmamaktır. Ey kardeşim! Allah'ı görüyormuşçasına kulluk et. Şayet bunu başaramazsan Allah'ın seni gördüğü tahayyül et. Bu anlayış mümini takvalı tutar. Yapması gerekenleri yapacak, yapmaması gerekenlerden de kaçınacaktır.

Mesela hadislerden biliriz, mağarada kapalı kalan üç kimse, salih amellerini vesile ederek Allah'a dua ediyorlardı. Bir tanesi amcasının kızıyla zina yapacakken kız "Allah'tan kork! Dinin uygun görmediği bir yolla beni elde etme!" dedi. Adam ise bütün istediğine rağmen Allah'ın onu gördüğünü hatırladı ve kötü amelinden vazgeçti.

Yüce Allah, Musa'yı (as) Firavun'a tebliğci olarak gönderdi. Musa (as), onun haddi aşan biri olduğunu bildiği için korktu. Rabbimiz buyurdu: **"Korkmayın! Çünkü ben sizinle beraberim; her şeyi işitiyor ve görüyorum!"¹⁷**

Musa (as)'da Allah'ın gözetiminde olduğu bilinci oluşunca korkusu geçti ve yapması gerekeni yaptı. O halde müminler imtihanlarda, helal ve haramlarda gözetim altında olduklarını bilsinler.

10) Teslimiyet

Murakabe kalbe dönük bir iç bakış iken; teslimiyet, imanın dışı vuran yüzüdür. 'İman ettim' demek kolaydır. Ancak şiddetli imtihanlar ile kişinin gerçekte ne olduğu, kimden taraf olduğu açığa çıkar.

"İnsanlar 'İnandık' demekle imtihan edilmeden bırakılacaklarını mı zannederler"¹⁸

Bu dünyada Müslüman ile gayrimüslimi hayat tarzı bakımından ayıramayan bir anlayış, ahirette nasıl bir ayırım bekleyebilir? Bugün baktığımızda; kim Müslüman, kim müşrik ayırt etmek zorlaşmışsa kimliğimiz tehlikededir. Bir Hristiyan pazar günü kilisesine gider, inancı bellidir; hayatına kaldığı yerden devam eder. Bir Yahudi cumartesi ibadetini yapar; yaşamına, ticaretine dokunulmaz.

Ama İslam böyle değildir. İslam, hayatın tamamını kuşatan bir nizamdır. Şeriat; oturmanı, kalkmanı, konuşmanı, âdetlerini, alışkanlıklarını, sevdiklerini ve sevmediklerini düzenler. Müslümanım diyen biri rastgele evlenemez, ticaretini nefsinin keyfine göre yapamaz, her kanuna gönül rızasıyla tabi olamaz, adaleti şeriatın dışındaki mercilerde arayamaz.

Çünkü sen, tevhidi kabul edip "Müslümanım" diyerek İslam'a teslim olmuş bir kişisin. Bu teslimiyet, hayatının her alanında şeriate tabi olmanı gerektirir. Böylesine kapsamlı bir dine mensup olduğunu iddia edip onun hükümlerine tabi olmadan yaşarsan, Hristiyan'dan farkın kalmaz. Dünyada onlara benzeyen, hesap gününde onlardan nasıl farklı bir muamele bekleyebilir?

¹⁶ (26/Su'arâ 218-219)

¹⁷ (20/Tâ-Hâ 46)

¹⁸ (29/Ankebût 2)

İnsanlara değil, Rabbine yakın ol. Bugün pek çok Müslüman, kardeşlerinden şikayetçi; çevresindeki insanların düşünce-sizliğinden ve kaba mizaçlı oluşundan dert yanıyor. İstiyoruz ki yanımızdakiler bize Ebu Talib gibi sarsılmaz bir destekçi olsun. Eşimiz, kalitesiyle Hatice annemize benze-sin; arkadaşımız, Ebu Bekir gibi vefalı olsun. Peki, başkalarından bu yüce karakterleri beklerken, bizler ne kadar Rasûlullah (sav) gibiyiz? Ahlakımız onun (sav) ahlakına ben-ziyor mu?

Öz eleştiriye unutmayalım ki, kendimizi ıslah edebilelim. Başkalarını eleştirerek düzelen insanları hiç duydun mu? Ey güzel Müslüman kardeşim! Bir beklentin varsa Allah'tan olsun ki, bu da bir ibadettir. Rab-bine teslim ol. Böylece sen, sana düşeni yapmış olursun.

Ve son olarak kardeşlerim. Dua etme-yi hiçbir zaman unutmayın. Bizler unutkan ve gaflete düşen kullarız. Hidayet ve kul-lukta yüce Allah'ın yardımına muhtacız. O (cc), isterse bizleri güzel bir kul eder. Evet, Allah'ın hepimizi güzel kullar etmeye gücü yeter. Ancak O'ndan isteriz: **"Allah'ım! Sen-den hidayet, takva, iffet ve gönül zen-ginliği (istiğna) dilerim."**¹⁹

¹⁹ (Müslim)

Fil Suresi: Ordular Değil, Allah Galiptir

Salih Baęirgan

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ ط

تَقْوَى
Takva

Ağustos 2026
67. Sayı

takvadergisi.org

Yüce Allah, Fil Sûresi'ni indirerek Kureyş'e ve genel olarak Araplara lütfettiği büyük nimeti hatırlatmaktadır. Bu nimet, Kâbe'yi yıkmaya kesin karar vermiş Fil Ashabı'nı onların üzerinden uzaklaştırmasıdır. Allah Teâlâ onları helâk etmiş, burunlarını yere sürtmüş, bütün çabalarını boşa çıkarmış ve büyük bir hüsrarla geldikleri yere geri çevirmiştir.

"Rabbinin Fil Ashabı'na ne yaptığını görmedin mi? Onların tuzaklarını boşa çıkarmadı mı? Onların üzerine sürü sürü kuşlar gönderdi. O kuşlar, pişirilmiş balçıktan taşlar atıyordu. Sonunda Allah onları yenilip çiğnenmiş ekin yaprakları gibi paramparça etti."¹

Allah Teâlâ bu ayetlerde, Rasulü Muhammed'e (sallallahu aleyhi ve sellem) Yemen hükümdarı Ebrehe ve ordusuna neler yaptığını haber vermektedir. Ebrehe, son derece kalabalık ve güçlü bir orduyla yola çıkmış, daha önce benzeri görülmemiş iri cüsseli büyük bir fili de beraberinde getirmişti.

Onun amacı, mübarek Kâbe'yi yıkmak ve Arapların hac ibadetini Kâbe'den çevirerek Yemen'de yaptırdığı görkemli kiliseye yönlendirmektir. Son derece ihtişamlı, yüksek, süslü ve dikkat çekici bir yapı inşa etmişti. Ancak Allah Teâlâ hem onun hem de ordusunun bütün planlarını boşa çıkardı. Tuzaklarını kendi başlarına geçirdi ve Beytullah'ı korudu.

Allah Teâlâ, üzerlerine peş peşe gelen kuş sürüleri gönderdi. Bu kuşlar, pişirilmiş çamurdan sertleşmiş taşlarla onları taşladılar. Nihayet Allah onları tamamen helâk etti ve çiğnenip parçalanmış kuru ekin sapları hâline getirdi.

"Böylece onları yenilip çiğnenmiş ekin yaprakları gibi yaptı."

Bu büyük hadise, aynı zamanda Rasullullah'ın (sallallahu aleyhi ve sellem) peygamberliğine hazırlık mahiyetinde ilâhî bir ön işaretti. Çünkü en kuvvetli görüşe göre Allah Rasulü, Fil Vakası'nın gerçekleştiği yıl dünyaya gelmiştir.

Sanki olayın dili şöyle seslenmektedir:

"Ey Kureyş topluluğu! Biz Ebrehe'yi ve ordusunu siz onlardan daha üstün olduğunuz için helâk etmedik. Bilakis insanların kıyamı için yeryüzünde mukaddes kıldığımız Beyt-i Atîk'i korumak için bunu yaptık. Yakında bu evi, ümmî Rasul Muhammed'in (sallallahu aleyhi ve sellem) gönderilmesiyle daha da yüceltecek, şerefini artıracaktır."

Gerçekten de Allah Teâlâ tarih boyunca Kâbe'yi kendisine yönelen bütün saldırılardan korumuştur. Daha sonra da Rasullullah (sallallahu aleyhi ve sellem) ve ashabı vasıtasıyla Beytullah'ı putlardan, şirk kirlerinden ve bütün cahiliye kalıntılarından temizlemiştir.

Nitekim Allah Rasulü, Mekke'nin fethe edildiği gün şöyle buyurmuştur:

"Şüphesiz Allah, fili Mekke'ye sokmadı fakat orayı Rasulüne ve müminlere açtı. Mekke'nin hürmeti bugün de dün olduğu gibi devam etmektedir."²

Ancak Allah Teâlâ'nın ezelî hikmeti gereği, kıyametin yaklaşmasına yakın bir zamanda Kâbe'nin yıkılmasına izin verecektir. Habeşistanlı bir adam onu taş taş sökecek ve bu olay, dünyanın sonunun yaklaştığını haber veren büyük alâmetlerden biri olacaktır.³

¹ (105/Fil, 1-5)

² (Buhari, Müslim)

³ (Buhari, Müslim)

Yüce Allah'tan niyazımız; bizi fitnele-
rin saptırıcı etkilerinden muhafaza etmesi
ve işittiklerimizi hakkıyla faydalı kılmasıdır.

Fil Sûresi, büyük ibretler ve hikmetler
ihtiva etmektedir. Bu hikmetlerin en
önemlilerinden biri, Allah Teâlâ'nın mümin
kullarını korumasıdır.

Allah, taştan yapılmış Beytullah'ını
koruduğuna göre, iman eden kullarını
koruması elbette daha önceliklidir.

**"Şüphesiz Allah, iman edenleri savu-
nur. Allah hiçbir hain ve nankörü sevmez."**⁴

Abdullah bin Amr'dan rivayet edildi-
ğine göre Rasulullah (sallallahu aleyhi ve
sellem) şöyle buyurmuştur:

**"Bir Müslümanın haksız yere öldü-
rülmesi, Allah katında dünyanın yok
olmasından daha ağırdır."**⁵

Bugün bu hakikati, zulme uğrayan,
kanları akıtılan ve kutsalları çiğnemen
mümin topluluklara da hatırlatıyoruz:

**"Kendilerine savaş açılan kimselere,
zulme uğradıkları için savaş izni veril-
miştir. Şüphesiz Allah onları zafere
ulaştırmaya elbette kadirdir."**⁶

Bütün dünya zalimin yanında yer alsa
bile Allah, iman edenlerle beraberdir.

**"Şüphesiz Allah, takvâ sahibi olan-
lar ve iyilik yapanlarla beraberdir."**⁷

Allah, müminleri mutlaka destekleye-
cek ve onlara yardım edecektir. Yardım
gecikmiş gibi görünse bile ilâhî vaatten
asla şüphe edilmemelidir.

**"Yoksa siz, sizden önce geçenlerin
başına gelenler sizin de başınıza gelme-
den cennete gireceğinizi mi sandınız?
Onlara öyle sıkıntılar, darlıklar ve
sarsıntılar dokundu ki, sonunda pey-
gamber ve beraberindeki müminler:
'Allah'ın yardımı ne zaman?' dediler. Bilin
ki Allah'ın yardımı pek yakındır."**⁸

**"Gevşemeyin, üzülmeyin. Eğer ger-
çekten iman etmişseniz üstün gelecek
olan sizlersiniz."**⁹

Öte yandan, ellerini masum müminle-
rin kanına bulayan zalimler için Allah'ın
vaadi de kesindir.

**"Zalimlerin yaptıklarından Allah'ı
sakın gafil sanma. Allah onları ancak
gözlerin dehşetten donakalacağı bir
güne erteliyor."**¹⁰

Eğer dünyada cezalandırılmasalar bile,
ahirette Allah'ın azabından asla kurtulama-
yacaklardır.

Şüphesiz Allah'ın, Ebrehe gibi azgın
zalimler ve onların yolundan giden bütün
zorba yöneticiler hakkında sonsuz hikmeti
vardır. Onlar, müminlere karşı ne akrabalık
ne de antlaşma gözetirler.

Allah Teâlâ'nın şu uyarısı bunun en açık
delilidir:

**"Zalimlerin yaptıklarından Allah'ı
sakın gafil sanma. Allah onları ancak
gözlerin dehşetten donakalacağı bir
güne erteliyor."**

Ebû Musa el-Eş'arî'den rivayet edildi-
ğine göre Rasulullah (sallallahu aleyhi ve
sellem) şöyle buyurmuştur:

**"Allah zalime mühlet verir. Fakat onu
yakaladığı zaman artık kurtuluşu olmaz."**¹¹

⁴ (22/Hac 38)

⁵ (Nesai, Tirmizi)

⁶ (22/Hac 39)

⁷ (16/Nahl 128)

⁸ (2/Bakara, 214)

⁹ (3/Âl-i İmrân, 139)

¹⁰ (14/İbrahim, 42)

¹¹ (Buhari, Müslim)

Ardından şu ayeti okumuştur:

"Rabbin, halkı zulmetmekte olan memleketleri yakaladığı zaman işte böyle yakalar. Şüphesiz O'nun yakalaması pek acı ve çok şiddetlidir."¹²

Yine Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

"Biz öncekileri helâk etmedik mi? Sonra arkalarından diğerlerini de onların peşine takacağız. İşte suçlulara karşı sünnetimiz böyledir."¹³

¹² (11/Hûd 102)

¹³ (77/Mürselât 16-18)

Soru-Cevap Köşesi

Hüseyin Oral

Soru: Muska ve nazarlık takmak caiz midir?

Cevap: Allah'a hamd, Resulüne salat ve selam olsun. Bu sorunun cevabı sadedinde konuyla ilgili olarak rivâyet edilen hadislerden bazılarını zikredip âlimlerin bu hadisler hakkında verdikleri hükmü açıklayacağız. Umulur ki soruyu soran kimse cevabını bu hadislerde bulur.

1. Hadis: Abdullah b. Mesud (ra)'dan rivayet olunduğuna o şöyle demiştir: "Rasulullah (sav) şu on şeyi çirkin görürdü:

- * Sarı renkli -safran gibi- güzel koku kullanmak.
- * Saç ve sakala düşen akları siyaha boyamak suretiyle rengini değiştirmek.
- * İzârının (elbisesinin paçasını aşık kemiklerinden aşağıya sarkacak şekilde) uzun tutmak.
- * Altın yüzük kullanmak.
- * (Tavla oyunundaki olduğu gibi) Zarlarla oynamak.
- * Kadının, kocası ve mahreminden başkasının yanına süslenerek çıkması (ziynetini/süsünü yabancı erkeklere göstermesi).
- * Felak, Nas ve İhlâs surelerinin dışındaki şeylerden rukye yaptırmak.
- * Muskalıklar asmak.
- * Erkeğin, menisini hanımının fercine değil de dışarıya boşaltması (azil yapması veya hanımına fercinden değil de anüsünden/dübüründen yanaşması).
- * Erkeğin, çocuğunu emziren hanımıyla cinsel ilişkiye girmesiyle onu hamile bırakması sonucu annenin sütünün kesilmesine sebep olması."¹

¹ Nesai, 5880; Ebu Davut, 4222.

2. Hadis: Abdullah b. Mes'ud'un hanımı Zeyneb, kocası Abdullah b. Mes'ud'dan (Allah ikisinden de razı olsun) rivayet ettiğine göre Abdullah b. Mes'ud şöyle demiştir: "Rasulullah (sav)'i 'Rukyeler, nazarlıklar ve (kadını kocasına sevdiren) muhabbet muskalarının her biri, ya açıktan ya da gizli olarak şirke götürür' derken işittim."

Abdullah b. Mes'ud'un hanımı Zeyneb: "Niçin böyle söylüyorsun? Bana, Allah'a tevekkül etmemi ve rukyeyi terketmemi mi emrediyorsun? Oysa ben, rukyede fayda gördüm. Allah'a yemîn ederim ki benim ağrıdan gözüm yaşıyordu da ben, rukye yapması için falanca yahudînin yanına gidip geliyordum. O rukye yaptığı zaman gözümün ağrısı kesilirdi"

Bunun üzerine Abdullah dedi ki: "O, ancak şeytanın işidir. Senin gözlerindeki ağrı, hakikatte ağrı değildi. Aksine o, şeytanın dürtülerinden bir dürtü idi. Yahudi rukye yaptığı zaman gözüne dürtmeyi bırakırdı. Ama Rasûlullah (sav)'in dediği gibi, ağrı hissettiğin zaman şöyle deseydin senin için yeterliydi:

- Ey insanların Rabbi! Bu hastalığı gider. Bana şifâ ver. Ancak sen şifâ verirsin. Senin şifandan başka bizim için hâsıl olacak şifa yoktur. Hiçbir hastalık bırakmayan bir şifâ ihsan buyur."²

3. Hadis: Ukbe b. Âmir (ra)'dan rivayet olunduğuna göre o şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav)'i şöyle derken işittim: Kim, kendisine fayda verdiği veya kendisinden zararı giderdiğine inanarak muska takarsa Allah hayatta onun hiçbir işini tamamlamasın. Kim, kendisinden göz değmesini (nazarı) uzak tuttuğuna inanarak nazarlık takarsa Allah ona rahatlık ve huzur vermesin."³

4. Hadis: Ukbe b. Âmir el-Cuhenî (ra)'dan rivayet olunduğuna göre o şöyle demiştir:

² Ebu Davut, 3883; İbn Mace, 3530.

³ İmam Ahmed, 16951.

"Rasulullah (sav)'e on kişilik bir topluluk (heyet) geldi. Rasulullah (sav) bunlardan dokuz kişinin biatını kabul etti ve birinden elini çekti. Bunun üzerine onlar "Ey Allah'ın elçisi! Dokuz kişinin biatını aldınız da bunun biatını niçin almadınız?" diye sorunca Rasulullah (sav) "Onun üzerinde muska (temîme) var" buyurdu. Sonra elini o adamın elbisesine girdirip muskayı eline alıp parçaladı, daha sonra onun biatını kabul etti. Ardından şöyle buyurdu:

- Kim muska (temime) takarsa Allah'a şirk koşmuştur."⁴

Temâim; temime kelimesinin çoğuludur ki bu; çocukların veya büyüklerin boyunlarına asılan veya kötülüğü, özellikle de göz değişmesini gidermesi ya da fayda vermesi için ev ve arabaların üzerine asılan boncuk ve kemiklerdir.

Sahabe ile tâbiîn ve onlardan sonra gelen âlimler, içerisinde Kuran'dan ayetler veya Allah Teâlâ'nın isim ve sıfatları olan muskaların caiz olup olmadığı konusunda görüş ayrılığına varmışlardır:

Abdullah b. Amr b. el-Âs (ra) ve başka kimselerin görüşü budur. Zahirine bakılırsa Âişe (rha)'dan nakledilen rivayettir. Ebu Ca'fer el-Bâkır ve İmam Ahmed de bu görüştedir. Muskayı yasaklayan hadisleri, içerisinde şirk olan muskalara yorumlamışlardır. Rukye yapmak için içerisinde Kur'an ayetleri veya Allah Teâlâ'nın isim ve sıfatları olan muskalara gelince caizdir demişlerdir. İbn-i Kayyım'ın tercih ettiği görüş de budur.

Abdullah b. Mes'ud ile Abdullah b. Abbas (ra) gibi sahabiler kesinlikle caiz değildir demişlerdir. Huzeyfe, Ukbe b. Âmir ve Abdullah b. Ukeym'in -Allah ondan râzı olsun- rivayetinin zahiri bunu göstermektedir.

Abdullah b. Mes'ud'un tabiinden bazı arkadaşları ile İmam Ahmed ve birçok ashabının tercih ettiği başka bir rivayette o ve ashabı bu görüştedir. Son âlimler de böyle olduğunu kesin bir dille ifâde etmişlerdir. Bu hadis ile bu anlama gelen hadisi delil göstermişlerdir. Çünkü bu hadisin zâhiri, umumîdir (geneldir), Kur'an'dan olması ile Kur'an dışından olması arasında hiçbir fark yoktur. Buna karşılık rukye, farklıdır. Bunu pekiştiren şey ise sahâbenin hadisi birlikte rivâyet etmeleri ve hadisin geneli ifâde ettiğini anlamalarıdır. Nitekim Abdullah b. Mes'ud'un görüşü de bu doğrultudadır.

⁴ İmam Ahmed, 16969.

Ebu Dâvud, Hamza b. İsa'dan rivâyet ettiğine göre Hamza şöyle demiştir:

“Ben, Abdullah b. Ukeym'in yanına girdiğimde yüzünde bir kızılık vardı. Bunun üzerine kendisine 'Muska (temîme) takmaz mısın?' dedim. Bunun üzerine o 'Ondan Allah Teâlâ'ya sığınırız. Çünkü Rasullullah (sav) bu konuda "Kim, kendisine fayda verdiğine veya kendisinden zararı giderdiğine inanarak muska, nazarlık ve buna benzer bir şey takarsa Allah Teâlâ onu o taktığı şeyle başbaşa bırakır" buyurmuştur.

Hiç şüphesiz muska ve nazarlıkları caiz görmemek, özellikle de şu günümüzde sakıncalı inanca sebep olan yolu tıkamak içindir. Zira iman, sahabe ve tabiinin kalplerinde dağlar gibi olmasına rağmen onlar, o kutsal dönemlerde muska ve nazarlıkları çirkin gördüklerine göre günümüzde, fitne ve belâların yoğun olduğu şu zamanda, muska ve nazarlıkları çirkin görmek, daha yerinde ve daha uygun bir davranış olması gerekir. Cahil kimseler, bu ruhsatlarla haramların özüne ulaştıkları ve bu haramları bir hile ve vesile olarak gördükleri halde muska ve nazarlıklar nasıl çirkin görülmesin ki?

Bazı kimseler, muska ve nazarlıklara ayet, sure veya besmele gibi şeyler yazmakta, sonra da onun altına, onların kitaplarını okuyanlardan başka hiç kimsenin bilmediği, şeytanî tılsımlar koymaktadırlar.

Yine, onlar insanların kalplerini, Allah (azze ve celle)'ye tevekkül etmekten çevirip elleriyle yazdıkları şeylere gönülden bağlanmaya yönlendirmektedirler. Hatta onların çoğu, başlarına bir şey gelmediği halde asılsız haberler çıkararak onları ürkütürler. Örneğin onlardan birisi, kendisine tutulduğunu bildiği kimsenin malını, hile ile almak istediği zaman ona gelerek şöyle der:

- Senin âilene veya malına veyahut canına şöyle şöyle belâlar gelecektir.

Veya ona şöyle der:

- Seninle beraber (yanında) cinlerden bir arkadaş vardır.

O kimseye şeytani vesveseden birtakım şeyleri vasfeder ve kendisinde doğru feraset olduğu izlenimini verir. Ona çok şefkat ve merhamet duyduğunu ve onun yararına olan şeyleri kazanması için gayret ettiğini söyler durur. Ahmak ve câhil kimsenin kalbi bu anlatılan sözlerin korkusuyla dolunca Rabbinden yüz çevirir, kalbi ve bütün bedeniyle o deccâle dönüp ona sığınır ve Allah -azze ve celle-'ye itimat etmesi gerekirken ona itimat eder. Ardından ona şöyle der:

-Sana vafettiğim şeylerden çıkış yolu nedir?

-O şeyleri defetmenin (savmanın) hîlesi nedir?

Sanki zarar ve fayda vermek, kendisinin elindeymiş gibi.

İşte bu anda onun emeli gerçekleşir ve onun için belki sarfetmek istediği hevesi daha da büyür. Bunun üzerine ona:

- Sen bana şunu şunu verirsen o muskadan sana yazarım. Onun uzunluğu ve genişliği şu kadardır, diyerek muskayı ona vasfeder, güzel ve yaldızlı sözler söyler ve bu muska, şu şu hastalıklara engel olur, der.

Sen bu muskanın, bu inançla birlikte küçük şirk olduğunu görmüyor musun?

Hayır! Hatta bu davranış, Allah Teâlâ'dan başkasını ilah kabul etmek, ona ibadet etmek, O'ndan başkasına dayanmak, O'ndan başkasına sığınmak, yaratılanların fiillerine güvenip itimat etmek ve onları dinlerinden soyutlamak demektir. Şeytan, insan şeytanlarından olan kardeşleri aracılığı olmadan bu gibi hilelere gücü yeter mi?

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

"De ki: Rahmân'(ın azabın)dan sizi gece-gündüz (uyku ve uyanık hâllerinizde) kim koruyacaktır? Aksine onlar, Rablerini anmaktan yüz çevirirler." (Enbiya, 42)

Ayrıca o muskaya, şeytani tılsımlarıyla birlikte Kur'an ayetlerinden bazı şeyler yazıp abdestsiz olarak onu asmaktadır. Bu kimse, başına küçük ve büyük hades gelmesine rağmen sürekli bu muskayı üzerinde taşımakta, onun içindeki şeyleri hiç kutsal saymamakta ve ona saygı göstermemektedir.

Allah'a yemîn olsun ki, müslüman olduklarını iddia eden bu zındıkların, Allah'ın kitabını hafife aldıkları kadar, Allah'ın düşmanlarından hiç kimse onu bu kadar hafife almamıştır.

Yine Allah'a yemin olsun ki Kur'an-ı Kerim, okunması, ona göre hareket edilmesi, emirlerinin yerine getirilmesi, yasaklarından sakınılması, haber verdiği şeylerin tasdik edilmesi, helal ve haram sınırlarının aşılması, darb-ı mesellerinden ibret alınması, kıssalarından öğüt alınması ve onlara iman edilmesinden başka bir gaye için inmemiştir. Çünkü bütün bunlar, Rabbimiz Allah Teâlâ katındandır.

Muskalar, Kur'an ve sünnet dışından bir şeyle olursa, bunları asmak, şüphesiz şirktir. Hatta bu muskalar, müslümanı İslâm'dan uzaklaştırma konusunda fal ve şans okları mesabesindedir.

Muskalar, yahudilerin tılsımları veya heykellere, yıldızlara ve meleklerle tapanların ve cinleri kullananların tılsımları olursa veyahut boncuklar, kazıklar, demirden halkalar gibi, Kur'an ve sünnet dışından bir şeyle olursa, bunları asmak, şüphesiz şirktir. Zira bu gibi şeyler, dinen kullanılması mubah olan sebeplerden veya bilinen ilaçlardan değildir. Hatta bu gibi şeyleri kullanan kimseler, bunların özellikle şöyle şöyle acıları giderdiklerine katıksız bir şekilde inanırlar. Bu kimseler, putperestlerin, putları hakkında inandıkları şeyin aynısını bu muskalar hakkında inanmışlardır. Hatta bunlar, câhiliye dönemindeki arapların cahili şeylerinde kullandıkları fal ve şans oklarına benzemişlerdir ki onlar, bir şey yapmak istedikleri zaman fal okunu üçe bölerlerdi: Birisinin üzerine: Yap, ikincisinin üzerine: Yapma, üçüncüsünün üzerine ise: Tekrar dene, yazılırdı. Eğer elinde "yap" çıkarsa, işine devam ederdi, elinde "yapma" çıkarsa, o işi bırakırdı, elinde "tekrar dene" çıkarsa, yeniden fal oklarını kullanırdı. Allah Teâlâ'ya hamdolsun ki O, bize bundan daha hayırlısıyla değiştirmiştir o da İstihâre namazı ile İstihâre duâsıdır.

Bu anlatılanlardan kastedilen: Kur'an ve sünnetten olmayan bu muskalar, müslümanı İslâm'dan uzaklaştırmada bozuk inanç ve şeriata aykırı olduğu için fal ve şans oklarının ortağı ve benzeri mesabesindedirler. Çünkü gerçek tevhîd ehli (muvahhidler) bu gibi şeylere en uzak olan kimselerdir. Onlar, Allah Teâlâ'nın dışında bir şeye tevekkül etmekten ve O'ndan başkasına güvenmekten daha büyük konuma ve daha kuvvetli imana sahiptirler. Muvaffakiyet, Allah Teâlâ'dandır.

Muskalar, Kur'an ve sünnetten yapılmış olsa bile caiz olmadığını söylemek, bizim âlimlerimizin üzerinde olduğu görüştür.

Sonuç olarak; Kur'an'dan olmayan muskaların haram olduğu konusunda âlimler ittifak etmişlerdir. Kur'an'dan olan muskalar konusuna gelince, âlimler bu konuda ihtilaf etmişlerdir. Kimi âlimler, bu muskaları asmayı caiz görmüş, kimisi ise haram görmüştür. Bu konuda gelen hadislerin genel oluşu ve şirke götüren yolu tıkmaması sebebiyle, muskaları asmayı haram görmek, tercih edilen görüştür.

(Allah en doğrusunu bilendir)

İran'ın Değişen Yüzü: İmparatorluk, Petrol ve Devrim

Burak Özdiken

Takva

Ağustos 2026
67. Sayı

takvadergisi.org

İran, Orta Doğu'nun en eski ve en köklü devlet geleneklerinden birine sahip ülkelerinden biridir. Tarihi yaklaşık üç bin yıl öncesine uzanan İran, farklı dönemlerde büyük imparatorluklara ev sahipliği yapmış, bilim, sanat, edebiyat ve devlet yönetimi alanlarında önemli gelişmelere öncülük etmiştir. Coğrafi konumu sayesinde Asya ile Avrupa arasında bir köprü görevi gören İran, tarih boyunca ticaret yollarının kesişim noktasında yer almış ve birçok medeniyetle etkileşim içinde olmuştur. İran tarihinin ilk büyük devleti, MÖ 6. yüzyılda II. Kiros tarafından kurulan Ahameniş (Pers) İmparatorluğu'dur. Bu devlet, Hindistan'dan Mısır'a, Anadolu'dan Orta Asya'ya kadar uzanan geniş bir coğrafyaya hükmetmiştir. Ahamenişler, satraplık adı verilen eyalet sistemiyle merkezi yönetimi güçlendirmiş, düzenli yollar, posta teşkilatı ve gelişmiş bir idari yapı kurmuşlardır. Başkent Persepolis, dönemin en görkemli şehirlerinden biri olmuş ve Pers uygarlığının simgesi hâline gelmiştir. Ancak MÖ 330 yılında Büyük İskender'in İran'ı fethetmesiyle Ahameniş Devleti sona ermiştir. Büyük İskender'in ölümünden sonra İran'da Helenistik kültürün etkisi görülmeye başlamış, ardından Partlar ve daha sonra Sasani İmparatorluğu bölgeye hâkim olmuştur. Sasani Devleti (MS 224-651), İran'ın en güçlü dönemlerinden biri olarak kabul edilir. Bu dönemde Zerdüştlük devletin resmî dini olmuş, bilim, mimari ve ticaret gelişmiştir. Sasani Devleti, Bizans İmparatorluğu ile uzun yıllar süren savaşlar yapmış ve Orta Doğu'nun en güçlü devletlerinden biri olmuştur. Ancak 7. yüzyılda İslam ordularının İran'ı fethetmesiyle Sasani Devleti yıkılmış ve İran'da İslamiyet yayılmaya başlamıştır. İslam'ın İran'a ulaşmasının ardından ülke, Emevîler ve Abbasîler gibi İslam devletlerinin yönetimi altına girmiştir. Bu dönemde İranlı bilim insanları, matematik, astronomi, tıp, edebiyat ve felsefe alanlarında önemli eserler vermiştir. İbn Sina, Birûnî, Ömer Hayyam ve Nasîrüddin Tûsî gibi birçok önemli âlim, bu medeniyetinin gelişmesine büyük katkılar sağlamıştır.

16. yüzyılın başlarında Şah İsmail tarafından kurulan Safevî Devleti, İran tarihinde yeni bir dönemin başlangıcı olmuştur. Safevîler, İran'ı yeniden güçlü ve bağımsız bir devlet hâline getirmiş, On İki İmam Şiiliğini resmî mezhep olarak kabul ederek ülkenin dinî yapısını kalıcı biçimde şekillendirmiştir. Başkent önce Tebriz, daha sonra Kazvin ve İsfahan olmuştur. Özellikle Şah Abbas döneminde İsfahan büyük bir kültür, sanat ve ticaret merkezi hâline gelmiştir. Safevîler ile Osmanlı Devleti arasında uzun yıllar süren siyasi ve askerî mücadeleler yaşanmıştır.

17. yüzyılda Safevî Devleti'nin zayıflamasıyla İran'da Afşarlar ve Zendler gibi hanedanlar hüküm sürmüş, daha sonra Kaçar Hanedanı yönetimi ele geçirmiştir. Kaçarlar döneminde İran, Rusya ve İngiltere gibi büyük devletlerin siyasi ve ekonomik baskısıyla karşı karşıya kalmış, toprak kayıpları yaşamış ve ülke içindeki ekonomik sorunlar artmıştır. Bu gelişmeler, 1905 yılında başlayan Meşrutiyet Hareketi'ne zemin hazırlamış ve İran'da anayasal yönetim anlayışı güç kazanmıştır.

1925 yılında Rıza Şah Pehlevi iktidara gelerek Pehlevi Hanedanı'nı kurmuştur. Bu dönemde modernleşme çalışmaları hız kazanmış; demiryolları yapılmış, eğitim sistemi geliştirilmiş ve sanayileşmeye önem verilmiştir. II. Dünya Savaşı sırasında Rıza Şah tahttan ayrılmış, yerine oğlu Muhammed Rıza Şah geçmiştir. Petrol gelirleriyle ekonomik kalkınma hedeflenmiş olsa da yönetimin otoriter yapısı, ekonomik eşitsizlikler ve siyasi baskılar toplumda memnuniyetsizliğe neden olmuştur.

Siyah Altının Keşfi ve Değişen Dengeler

İran tarihinin seyrini 20. yüzyılda kökten değiştiren en kritik dönüm noktası, şüphesiz Orta Doğu'nun tüm dengelerini altüst eden petrolün keşfidir. 19. yüzyılın sonlarında Sanayi Devrimi'nin hız

kazanmasıyla birlikte Batılı güçler, yükselen makinelerin ve donanmaların kömür yerine petrole ihtiyaç duyacağını fark etmişti. Bu jeopolitik vizyonla hareket eden İngiliz girişimci William Knox D'Arcy, 1901 yılında Kaçar Şahı Muzafferredin Şah ile tarihe geçecek bir imtiyaz antlaşmasına imza attı. Ciddi miktarda nakit para ve mütevazı bir hisse payı karşılığında D'Arcy, beş beşlik bir süre için Beşatlım hariç tüm İran topraklarında petrol arama, çıkarma ve satma hakkını tek başına elde etti.

Arama çalışmaları oldukça engebeli, sıcak ve lojistik açıdan zorlu şartlar altında yıllarca sürdü. Sermayenin tükenme noktasına geldiği, yatırımcıların ümidini kestiği ve operasyonların durdurulmasının eşiğine gelindiği tam o anda, 26 Mayıs 1908 tarihinde ülkenin güneybatısındaki Mes-cid-i Süleyman bölgesinde sondaj kuyusundan petrol fışkırdı. Bu, sadece İran'da değil, tüm Orta Doğu'da ticari anlamda çıkarılan ilk petroldü ve bölgenin jeopolitik kaderini sonsuza dek değiştirecek devasa bir dönemin başlangıcıydı.

Keşfin ardından 1909 yılında kurulan Anglo-Persian Oil Company (APOC) daha sonraki adıyla British Petroleum (BP) İran petrolünün üretim ve dağıtım tekeli haline geldi. Özellikle İngiltere Donanması'nın Birinci Dünya Savaşı öncesinde kömürden petrole geçiş yapması, İran petrolünün stratejik önemini devasa boyutlara taşıdı. İngiltere hükümeti, 1914 yılında APOC'un çoğunluk hissesini satın alarak şirketi doğrudan devlet kontrolüne geçirdi. Abadan kentinde kurulan dünyanın en büyük petrol rafinelerinden biri, İran'ın kaynaklarını hızla küresel pazarlara taşıırken, bu zenginliğin neredeyse tamamı İngiliz ekonomisine akıyordu.

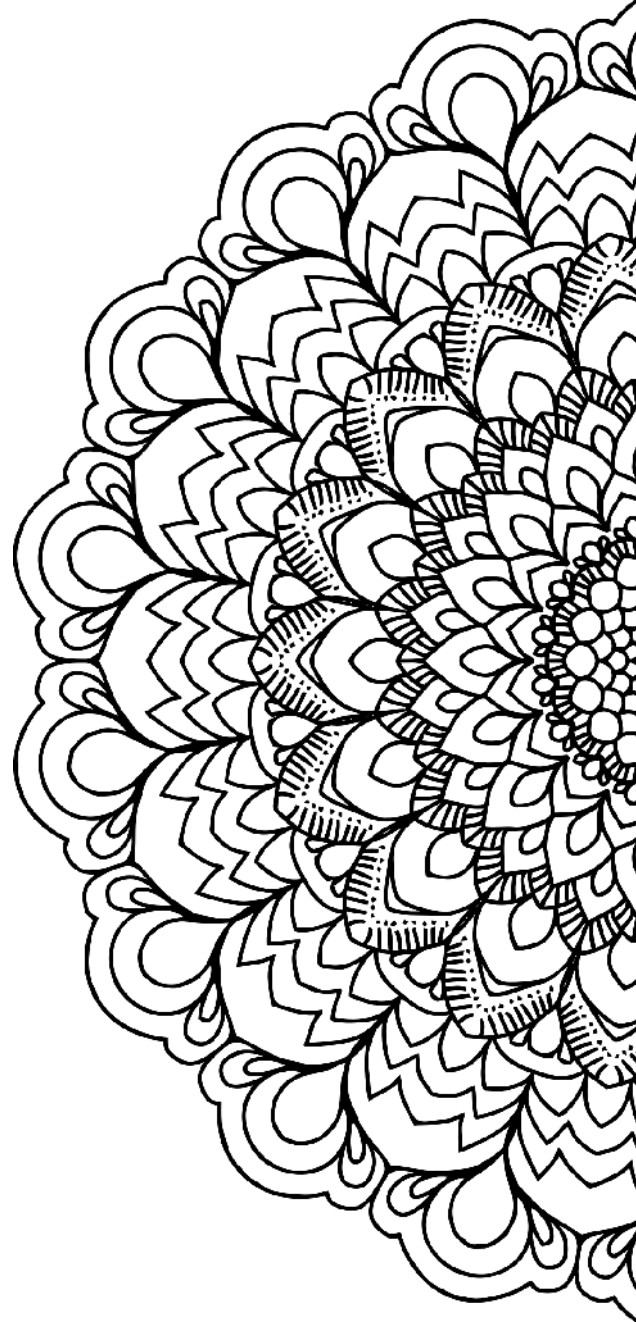
İran halkının ve aydınlarının gözünde bu durum, ulusal egemenliğin açıkça ihlali ve sömürgeci bir sömürü düzeniydi. Petrol gelirlerinden İran devletine ödenen komik paylar ve yabancı personelin imtiyazlı konumu, ülke genelinde derin bir sosyopolitik öfke birikimine yol açtı. Bu öfke, 20. yüzyılın ortalarında Başbakan Muhammed Musaddık liderliğindeki petrolün millileştirilmesi hareketinin ana yakıtı oldu. 1951 yılında petrol sanayisinin millileştirilmesi kararı, Batı dünyası ile İran'ı karşı karşıya getirdi ve 1953 yılında CIA ile MI6 ortaklığıyla gerçekleştirilen Ajax Operasyonu darbesiyle bastırılmıştır.

İran İslam Devrimi ve Molla Rejimi

1978-1979 yıllarında yaşanan halk hareketleri sonucunda İran İslam Devrimi gerçekleşmiş, Muhammed Rıza Şah ülkeyi terk etmiş ve Ayetullah Ruhullah Humeynî liderliğinde İran İslam Cumhuriyeti kurulmuştur. Devrim, yalnızca İran'ın değil, tüm Orta Doğu'nun siyasi dengelerini etkileyen önemli olaylardan biri olmuştur. 1980 yılında Irak'ın İran'a saldırmasıyla başlayan İran-İrak Savaşı, sekiz yıl sürmüş ve her iki ülke için de büyük can ve mal kayıplarına yol açmıştır. Savaşın ardından İran yeniden ekonomik kalkınmaya yönelmiş, enerji kaynaklarını geliştirmeye çalışmıştır.

2010 yılında başlayan Arap Baharı sürecinde İran, Suriye'deki Beşşar Esad yönetiminin en önemli destekçilerinden biri olmuştur. İran; askerî danışmanlar, ekonomik yardım ve İran'a yakın silahlı grupların desteğiyle Suriye hükümetine önemli katkılar sağlamıştır. Bu politika, İran'ın bölgedeki nüfuzunu koruma amacı taşıırken, birçok uluslararası gözlemci tarafından savaşın uzamasına neden olan etkenlerden biri olarak değerlendirilmiştir. Aynı dönemde İran'ın Suriye'deki askerî varlığı, İsrail ile yaşanan gerilimin de önemli nedenlerinden biri hâline gelmiştir.

Günümüzde İran, dünyanın en büyük petrol ve doğal gaz rezervlerinden birine sahip olması, güçlü tarihî mirası ve Orta Doğu siyasetindeki etkisi nedeniyle uluslararası ilişkilerde önemli bir aktör olmayı sürdürmektedir. Nükleer programı, bölgesel politikaları ve komşu ülkelerdeki etkisi nedeniyle dünya gündeminde sıkça yer alan İran, tarih boyunca olduğu gibi günümüzde de Orta Doğu'nun en etkili devletlerinden biri olarak varlığını sürdürmektedir.

0 Rahmandır Rahimdir

Muhammed Fırat

الذی الذی النصیحہ

Nasihatimiz Var

Rahman ve Rahim olduğu için Allah'a şükürler olsun. Şayet Rabbimiz bize karşı merhametli olmasaydı bu hayat nasıl olurdu? Zira O'nun rahmeti, aldığımız her nefeste, gördüğümüz her karede, duyduğumuz her fısıltıda tecelli ediyor.

Müslümanın hayatında bu ismin tecellisini yoğun bir şekilde gösteren Allah'a hamd olsun. O Allah ki, rahmet, bereket ve başarı elde edebilmemiz için her işimize "Bismillahirrahmanirrahim (Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla)" diyerek başlamamızı istemiştir.

Hayırlı bir amele hayırlı bir giriş yapmamız için namazların her rekâtının başlangıcında Rahman ve Rahim isimleri zikredilir.

Kur'an'ın bereketine erişilsin diye her sûrenin başında "Besmele" yani rahmet zikredilir. Yine Kur'an'ın yüz altmıştan fazla ayetinde rahmet kavramı zikredilir. Hatta adı "Rahman" olan ve kendine özgü bir düzeni, bir ahengi olan sûre bile vardır.

Ashab-ı Kehf kıssası bize, rablerine iman etmiş birkaç gencin, Allah'a ortak koşan kavimlerinden ve tüm genişliğine rağmen o rahat hayattan kaçtıklarını ve dar bir mağaraya sığındıklarını anlatıyor.

Mağara karanlık, soğuk, ürkütücü ve yaşamak için gerekli olan ihtiyaçların olmadığı bir yerdir. Böyle bir mağarada nasıl yaşanabilir ki? Onca zaman kışların sebep olduğu sarkıtlarla dolu bir mağarada geceleri nasıl geçecek? Hiç şüphe yok ki, ürkütücü bir yaşantı olur. Gecelerin yavaş, korkunç ve soğuk geçeceği kesin.

Lâkin Ashab-ı Kehf'i anlatan ayetleri okuduğunda, mağaralarının nasıl aydınlık olduğunu göreceksin. Allah'ın rahmeti o mağaranın duvarlarına nurdan inci kümelelerini asmıştı. Allah (cc) bu mağaraya çok lüks eşyalar tahsis etmişti. Öyle ki bu mağara saraylardan bile daha ihtişamlı olmuştu. Zira o eşyalar rahmet eşyalarıydı.

Allah (cc) şöyle buyuruyor: **"İçlerinden biri şöyle demişti: "Mademki siz onlardan ve onların Allah'ın dışında tapmakta oldukları varlıklardan uzaklaştınız, o halde mağaraya sığının ki, Rabbiniz size rahmetini yaysın ..."** (Kehf, 16)

Rahman olan Allah rahmetini yayarsa karanlık mekânlar aydınlanır, dar mağaralar genişler, ölü kalpler canlanır. İşte bundan ötürü o rahmetle yemeğe içmeye ihtiyaç duymadan üç yüz sene yaşadılar. O rahmet onlara öyle bir rahatlık sundu ki yılların geçmesini fark etmeden güzel bir şekilde uyudular. O rahmet, hüznlerinin uzamasını, endişelerin kalplerine sızmasını, korkunun mağaralarının yanından bile geçmesini engelledi. Hatta tüm bunların onlardan korkup, kaçmalarını sağladı.

Allah'ın (cc) sana rahmetini bahşetmesi, hayatın bütün sıkıntı ve dertlerine karşı sana yeter.

Allah'ın (cc) bu dar mağarada yaydığı rahmetin bereketlerinden biri de onların durumlarının, bir hidayet ve nur elde etmeleri için bütün Müslümanların her hafta okuyacakları şekilde Kur'an'da anlatılmasıdır. Rablerine iman etmiş bu gençlerin hidayetlerinin artırılması da Allah'ın onlar üzerindeki diğer bir rahmetidir.

Cehennem ateşinde ne tür azap ve elemelerin olduğunu ve ona götüren şeyleri bildiği için kullarına, söyleyenin kendisi olduğuna her türlü delillerle işaret ederek kitabı indirmesi O'nun rahmetindendir. Sonra kullarına rahmet ve uyarı olması için yüzlerce defa cehennemi Haviye, Hutame ve Sair olarak zikretmesi; oraya girmeye sebep olan amelleri ve orada ebedi kalmaya sebep olacak inançları bildirmesi de O'nun rahmetindendir.

Allah (cc) kullarına karşı çok merhametli olduğundan onların cennete girmelerini istemektedir. Bu sebeple de onlara cennet ağaçlarının yeşilliğinden, sularının tatlılığından, köşklerinin güzelliğinden, katlarının muhteşemliğinden ve orda yaşamının ne kadar huzurlu olduğundan bahseder. Bunları birçok defa tekrar tekrar anlatır.

İnsanın içinde ebedi yurda olan özlemi harekete geçirecek ayetleri tekrar eder. Öyle ki bu ayetlerden birini okurken gaflette iseler ikincisini okurken farkında olurlar. İkinciye de kaçırırlarsa üçüncüyü kaçırmayacaklardır. Bu şekilde lafızlarda bir tatlılık, muhteşem bir üslup ve defalarca ayrıntılı bir biçimde anlatılmasıyla onlara hatırlatmalarda bulunur. Cennetin yemyeşil ağaçları, Kur'an okuyucusunun dikkatini çekmemişse, nehirlerinin güzelliğini sevebilir. Cennet köşklerini hayal etmekte zorlanırsa, hurileri hayal etmek de başarılı olabilir.

Allah (cc) rahmetinden ötürü kötü amelleri zikreder onların hallerinden ve akibetlerinden nefret ettirir ki onların sonları gibi bir son yaşamaktan ve Allah'ın gazabına ve öfkesine uğramaktan kurtulsunlar.

Aynı şekilde hayırlı amelleri de son derece güzel ibarelerle zikreder ki sıddık olan nefislerin -Allah'ın kendilerini muvafak kıldığı kadar- bu amelleri işlemeye istekleri artsın. Ve bu amellerle dereceleri ve mertebeleri yükselsin. er-Rahman ve er-Rahim olan Allah tüm eksiklerden münezzehtir!

Her Kur'an okunduğunda "Rahman ve Rahim" isimlerini içeren besmeleyle başlanması bu sıfatın ne kadar yüce olduğunu gösterir. Onu okuyan herkes okumasına "Bismillahirrahmanirrahim" diyerek başlar. Ve her Müslüman gece gündüz yaptığı her

işte onu tekrar eder. Elde ettiğimiz her hayrın sebebi ve korktuğumuz her şerrin bizden uzak olmasının da sebebi O'nun rahmetidir adeta.

Rahmet, kendisi olmadan düzgün bir yaşamın olmayacağı ve onsuz bir hayatın tasavvur dahi edilemeyeceği şeydir. Müminin nefsinde rabbinin rahmetine karşı bir bilinç oluşması ve bu bilinci içselleştirmesi için bu isimlerin besmele sebebiyle sürekli tekrar edilmesi önemlidir.

Rahmet sıfatının ve manasını taşıyan Rahman isminin önemini gösteren şeylerden biri de Allah'ın arşa istiva ettiğini anlatan iki ayette bu ismin zikredilmesidir. İlki, Ta-ha suresi 5. Ayettir:

"Rahman (olan Allah) arşa istiva etmiştir."

Diğeri ise Furkan suresi 59. Ayettir: **"Sonra Arş'a istiva etti. O Rahman'dır. Artık bu yaratma işlerini, her şeyi bilenden (Habîr'den) sor."**

Ayetlerde ilk önce arşın büyüklüğünü hissettirme, Cebbar olanın arşa istiva etmesinde diri kalplerde hissedilecek korku, haşyet ve ürperme vardır. Devamında ise kendisinden rahmet ve bereket nurlarının fışkırdığı bu ismi zikrederek takva sahibi kullarını rahatlatmak istiyor sanki rabbimiz. Yani Allah'ın (cc) arşa istiva etmesi, gizliliklere muttali olması, gizli ve açık her şeyi bilmesi haşyeti celbediyorsa; o zaman onların unutmamaları gereken şey, arşa istiva eden Allah'ın aynı zamanda senin günahlarını bildiğinde onları bağışlamayı seven, haddini aştığını duyduğunda tövbenle sevinen, hata ettiğini gördüğünde ise ondan dönmeni isteyen er-Rahman olduğudur...

O (cc) hilmi ilmini geçen, rahmeti gazabını aşan, affı intikamını geride bırakan Rahman'dır. Şimdi de bu ayette geçen

"Her şeyden haberdar olana sor" kısmını tedebbür edelim. Allah (cc) kendisi hakkında soru sormanı ve O'nun hakkında bilgini arttırmanı istiyor. İbni Kesir bu ayetin tefsirinde şunları söylüyor: "En çok bilen ve her şeyden haberdar olanın kim olduğunu araştır ve O'na tabi ol."¹

Kendisini tanımayı kullarının fıtratlarında var ettiği, O'nu tanıma isteğiyle bırakmayıp üstelik bunu bir emirle de emrederek onu tanımalarını onlar için hidayet ve arınma sebebi kılması da O'nun rahmetinin büyüklüğündendir.

Rahman isminin azap bahsi geçen yerlerde gelmesinin hikmetini hiç düşündün mü? Meryem sûresinin 45. Ayetinde şöyle geçer: "Ey Babacığım! Rahman'dan sana bir azap dokunmasından korkuyorum."

O (cc) düşmanlarına azap ederken bile rahmandır, merhamet sahibidir. Azap ederken bile Rahman olduğunu gösteren bazı durumlar şunlardır:

Allah (cc) düşmanlarına küfürlerinin daha başındayken azap eder ki inatlarından vazgeçip dönsünler. O zaman bu azap onları küfürlerinden engellediği için Allah'tan bir rahmet olur. Yine zalime azap ederek onun yolundan gitmek isteyenlere bir uyarıda bulunur. Ve bu uyarısı diğer kulları için bir rahmet olur.

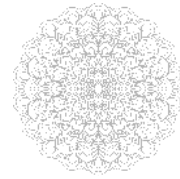
Kulların birbirlerine karşı azapları sadece zulüm içerir. Ancak Allah'ın (cc) Rahman isminin bu şekilde azap bahsi geçen yerlerde gelmesiyle müminlerin dikkatlerini Allah'ın azabının kullarına zulüm için olmadığına çekmek içindir. Hâlbuki Allah (cc) kullarına zulmetmekten münezzehtir. Aksine O (cc) âdildir ve kullarını hak ettikleri şekilde hesaba çekendir.

Azap bahsinin geçtiği yerlerde Rahman isminin zikredilmesinin hikmetlerinden biri de, Allah'ın (cc) kâfirlere ya da cezayı hak edenlere hak ettikleri kadar azap edip fazlasıyla azap etmemesidir. O (cc) başkasının işlediği bir suç yüzünden kimseye azap etmez. Azap meleklerinin o kişiye azap ederken aşırıya gitmeleri mümkün olmadığı gibi hak ettiğinden fazla bir cezayı uygulamaları da mümkün değildir.

Tüm bunlar Allah'ın -Subhanehu- rahmetinden olduğu için bu ve benzer azap ayetlerinde Rahman isminin gelmesi de uygun düşmüştür. Tabi, Allah'ın bildiği bizim kavrayamadığımız daha nice hikmetler vardır.

Son olarak derim ki; Şayet Allah'ın (cc) kâfirlere azap ederken ve intikam alırkenki rahmeti böyleyse, sevabını ve lütfunu isterken bile alçak gönüllü olan ve günahlarını itiraf eden müminlere karşı merhameti nasıldır!

Velhamdulillahi Rabbil alemin...

¹ (İbni Kesir tefsiri)

Yalan

Ümmü Firdavs

**DİL
AFETİ**

Takva

Ağustos 2026
67. Sayı

takvadergisi.org

Kur'an-ı Kerim açısından bakıldığında insanoğlunun yalan kavramıyla ilk karşılaşması, Âdem (as) ve Havva annemizin cennetdeki imtihanı ile gerçekleşmiştir. İnsanın yalanla bu ilk teması, onun cennetten çıkarılmasına ve imtihan dünyasına adım atmasına sebep olmuştur. Dolayısıyla yalan, doğası gereği insanı bulunduğu makamdan alçaltan bir mahiyete sahiptir.

İnsan yalanla ilk kez bir korunma kalkanı veya kolay bir kaçış yolu sanarak tanışır. Fakat bir kez o eşikten geçildiğinde, masum zannedilen o ilk adım, insanı kendi hakikatinden koparan ve uçuruma doğru sürükleyen uzun bir yolculuğun başlangıcı olur. Her yalan, bir diğerini kapatmak için söylenen başka bir yalana dönüşür.

Peki, insan bu yalan çukuruna ne zaman düşer?

İnsan yalanla bir gecede büyük bir yalancı olarak tanışmaz. Bir şakayla dilini gevşettiğinde, küçük bir korkuyla dürüstlükten taviz verdiği ve kalbindeki dilinden sakladığında yalanın ilk tohumu atılır. Ve o küçük tohum, insanı adım adım ateşe sürükleyen o büyük uçurumun ilk adımına dönüşür.

Yalan sadece bireysel bir günah değildir; kul hakkına giren toplumsal bir virüstür. Ticarette, ailede ve dostlukta söylenen bir yalan, insanlar arasındaki en büyük sermaye olan "emniyet ve güven" duygusunu yok eder. Güvenin kaybolduğu bir toplumda ise adalet ve merhamet barınamaz.

Sıdk Huzurdur, Yalan Şüphedir

Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur:

"Sana şüphe vereni bırak, şüphe vermeyene bak. Şüphesiz ki doğruluk huzur, yalan ise şüphe ve huzursuzluktur." (Tirmizî)

Yalancının kalbi asla huzur bulamaz. Söylediği yalanı yakalatmama stresi ve yeni yalanlar kurgulama zorunluluğu, insanı sürekli bir iç gerilime ve şüpheye mahkûm eder. Doğruluk ruhu özgürleştirirken yalan zihni bir zindana çevirir.

Peki, yalan sadece insanı psikolojik olarak mı etkiler?

Hayır! Aksine manevi olarak da uçurumun dibine sürükler. İnsanın içi ile dışı arasındaki aç büyüdükçe ruhsal bir bölünme yaşanır. Kalp, hakikatin aynası olması gerekirken yalancı bir maskeye dönüşür. Kalpteki bu çatışma, insanın kendi fıtratına yabancılaşmasıyla sonuçlanır.

Yalan sadece soyut bir kelime değildir; manevi alemde ağır bir koku ve kirliliktir. Yalan söyleyen kalp; rahmetten ve manevi bereketten mahrum kalır. İnsanın basireti kapanır, hakikati görme ve yaşama kabiliyeti zayıflar.

Nitekim Rasulullah (sav): **"Kul yalan söylediği zaman, yalanın meydana getirdiği kötü kokudan dolayı melek ondan bir mil uzaklaşır."** (Tirmizî) buyurmaktadır.

Yalan, dilden döküldüğü an gayb âleminde bir fırtına kopar. Dürüstlüğü'nün o temiz kokusuna alışkın olan rahmet melekleri, yalandan yayılan o manevi kirlilik sebebiyle kuldan uzaklaşır. Meleğin geri çekildiği o mesafede ise insan, kendi nefsinin karanlığı ve şeytanın vesvesesiyle baş başa kalır.

Bu kadar kötü bir amel olmasına rağmen yalan nasıl bu kadar yaygınlaştı?

İnsanların yaptıkları kötü amelleri şeytan süslü göstererek "masum yalan", "pembe yalan" veya "beyaz yalan" adıyla hayatlarımıza soktu. Ancak isminin değişmesi günahın mahiyetini değiştirmez.

Nitekim bu konuda İbnü'l-Kayyim (rahimehullâh) son derece isabetli bir tespitte bulunarak; insanın kendi günahlarını meşrulaştırmak için onlara "tatlı ve masum isimler" taktığını belirtir. Yalanı renklerle kategorize etmek, aslında nefsin vicdan azabından kaçmak için uydurduğu bir illüzyondur. Şunu unutmamak gerekir: Yalan yalandır; rengi, tonu yoktur ve dilde bıraktığı leke aynıdır!

Abdullah b. Mes'ûd (radiyallâhu anh) şöyle demiştir: "Yalanın ciddîsi de şakası da insana helâl olmaz."

Günümüz insanının "pembe yalan" diyerek masumlaştırdığı sözler, aslında ruhun en sessiz aşınma noktasıdır. Selef-i Sâlihîn nazarında yalanın rengi yoktur; siyahı ne kadar kalbi karartıyorsa pembe zannedileni de dürüstlük kalesini o kadar içten kemirir. Yalanı renklendirmek, uçurum kenarına çiçek dikmekten farksızdır.

Alimlerinin Yalana Karşı Gösterdiği Ehemmiyet

Hadis alimlerinden İmam Müslim, sırf bir raviye hadis sormak için günlerce yol kateder. Adama yaklaştığında, adamın elindeki boş yem torbasını atına doğru salladığını ve atın yem var zannedip yanına geldiğini görür. İmam Müslim, bir hayvana bile sahte bir hareketle ümit vermeyi dürüstlük ilkesine aykırı bulur ve o adamdan tek bir hadis bile almadan arkasını dönüp geri yürür. Selef nazarında yalanın "şakası" veya "zararsız" yoktu; dildeki en ufak esneme güven binasını yerle bir etmeye yeterdi.

Peki yalanın caiz olduğu yerler var mıdır?

Evet, vardır; ancak bunlar son derece zaruri durumlar için geçerlidir:

1. Arayı Düzeltmek (İsrah): Dargın iki insanı barıştırmak için hayırlı sözler taşımak.

2. Harp Hilesi: Savaş esnasında düşmana karşı meşru taktikler kullanmak.

3. Eşlerin Arasındaki Sevgiyi Korumak: Aile huzurunu bozmayacak, kimsenin hakkına girmeyecek şekilde eşlerin birbirine iltifat etmesi.

Ömer (ra) şöyle demiştir: "Şüphesiz tevriye yapılan sözlerde, insanı yalandan kurtaracak genişlik vardır." Zorda kalan bir mümin, yalana sarılmak yerine doğru- dan yanlış söylemeden, hikmetli ve çift anlamlı doğru sözlerle (tevriye) dürüstlüğü korumalıdır.

Velhasılıkelam...

Sözün onurunu korumak, ruhun kiblesini korumaktır. Unutmayalım ki insanı yalancı bir yükselişin sahte konforu değil, ancak hakikatin acı da olsa o sarsılmaz doğruluğu özgürleştirir.

"Şüphesiz doğruluk iyiliğe (birre) götürür, iyilik de cennete götürür... Yalan ise kötülüğe (fücra) götürür, kötülük de cehenneme götürür. Kişi yalan söyleye söyleye Allah katında 'yalancı' (kezzâb) olarak yazılır." (Buhârî, Müslim)

Tarihteki En Büyük Truva Atı: "Çocukları Düşünün" Yalanıyla Kurulan Gözetim İmparatorlukları

Burak Eryılmaz

Geçtiğimiz yazıda dijital hapisanelerin "çocukları korumak" bahanesiyle nasıl inşa edildiğini konuşmuştuk. Peki bu yeni bir taktik mi? Devletlerin ve teknoloji devlerinin bir sabah uyanıp bir anda çocuklarımızın psikolojisini dert edinmesi tesadüf mü? Elbette hayır. Gelin bugün maskeleri tamamen indirelim ve tarihin tozlu (ve karanlık) sayfalarına bakalım. Çünkü bizi fişlemek için kullanılan bu "şefkatli" ikiyüzlülük, aslında yüzyıllardır oynanan kirli bir tiyatrodan ibaret.

Siyaset biliminde ve sosyolojide bu taktiğin çok net bir adı vardır: "Güvenlik-Özgürlük Takası" (Security-Liberty Trade-off) ve onun en zehirli alt dalı olan "Çocukları Düşünün" (Think of the Children) argümanı.

İnsan psikolojisi basittir: Normal şartlarda hiçbir toplum kendi mahremiyetinden, sırlarından veya özgürlüğünden rızasıyla vazgeçmez. Ta ki işin içine ağır bir korku veya "sevdiklerini/çocuklarını koruma" içgüdüğü girene kadar. Mantıklı bir uygulama çoğunlukla rızayı kendi içinde barındırır ancak totaliter güçler, mantığın halkı ikna etmeye yetmediği veya mantığın kendi çıkarlarına ters düştüğü durumlarda, rasyonaliteyi devre dışı bırakırlar. Bunun yerine korkuyu ve ebeveynlik içgüdüünü birer araç olarak kullanarak aslında akla sığmayan bir gözetim düzenini 'toplumsal huzur' maskesiyle kabul ettirirler.

Benim çocuğum da oyun bağımlısı ama diyerek buna inanmıyor musunuz? Veya kendinizi bu şekilde ikna etmeye mi çalışıyorsunuz? O zaman tarihte "Sizi ve çocuklarınızı koruyoruz" diyerek atılan adımların altından nasıl birer "Büyük Birader" (Big Brother) çıktığına detaylarıyla bakalım:

1. 11 Eylül Travması ve Vatanseverlik Yasası (Patriot Act - ABD, 2001)

11 Eylül saldırılarından hemen haftalar sonra Amerikan toplumu büyük bir travma halindeyken meclise bir yasa tasarısı getirildi. Adı bile manipülatifti: Vatanseverlik Yasası. Halka sunulan argüman son derece netti: "Ailenizi, çocuklarınızı ve geleceğinizi yeni terör saldırılarından korumak zorundayız. Bize biraz daha yetki verin." Toplum alkışlayarak kabul etti.

İkiyüzlülük Neredeydi?

Yıllar sonra Edward Snowden hayatını tehlikeye atıp o karanlık belgeleri sızdırdığında sistemin çürümüşlüğü kabak gibi ortaya çıktı. NSA (Ulusal Güvenlik Teşkilatı), sadece kendince terörist olarak adlandırdıklarını izlememişti. Milyonlarca sıradan vatandaşın e-postalarını, telefon görüşmelerini, SMS'lerini ve web kamerası görüntülerini yasa dışı bir şekilde "loglamış" devasa sunucularda depolamıştı. Şefkatli koruma masalı, tarihin en büyük kitlesel dinleme skandalına dönüşmüştü.

2. Pedofili Avı Bahanesi:Araştırma Yetkileri Yasası (Snoopers' Charter - İngiltere, 2016)

Bu yasa, bugün bize dayatılan "yaş doğrulama" sistemlerinin adeta prototipidir. Dönemin İngiliz hükümeti bu yasayı meclisten geçirirken tek bir kalkanın arkasına saktı: "Amacımız internetteki çocuk istismarcılarını ve pedofilleri yakalamak." Bu argümana "Ama mahremiyetimiz ne olacak?" diye itiraz eden herkes anında "istismarcıları savunmakla" suçlanıp linç edildi.

İkiyüzlülük Neredeydi?

Yasa geçti ve ne oldu? İnternet servis sağlayıcıları, hiçbir suça karışmamış, kendi halinde yaşayan tüm İngiliz vatandaşlarının internet geçmişini tam 1 yıl boyunca

kaydetmek zorunda bırakıldı. Üstelik polis ve diğer devlet kurumları, hiçbir mahkeme kararı (hakim izni) olmadan bu verilere doğrudan erişim hakkı kazandı. Bir avuç suçluyu yakalama bahanesi, koca bir ülkenin dijital mahremiyetini sonsuza dek yok etti.

3. İnterneti Sansürleme Aracı: FOSTA-SESTA Yasaları (ABD, 2018)

Yine itiraz edilmesi imkânsız bir amaç: "İnternetteki seks ticaretini ve çocuk istismarını durdurmak" ABD meclisinden geçen bu yasaların amacı güya suçluları ve onlara aracılık eden siteleri cezalandırmaktı.

İkiyüzlülük Neredeydi?

Yasa yürürlüğe girer girmez, internetin yapısı bir gecede değişti. Büyük platformlar milyarlarca dolarlık ceza alma korkusuyla aşırı agresif ve kör sansür algoritmalarını devreye soktular. Sonuç? İnsan ticareti bitmedi, suçlular Dark Web gibi daha kapalı ağlara kaçtı. "Çocukları koruyoruz" diyerek serbest internetin ruhuna balyoz indirildi.

4. "Toplumsal Harmoni" ve İnternetin Fişi: Çin'in Altın Kalkanı (Great Firewall)

Çin hükümeti interneti dünyanın geri kalanından koparıp tamamen kapalı bir devreye dönüştürürken, halka sunduğu gerekçe şuydu: "Toplumsal uyumu (harmoniye) sağlamak ve gençlerimizi Batı'nın ahlaksız, yozlaştırıcı içeriklerinden korumak."

İkiyüzlülük Neredeydi?

Çocukları koruma bahanesiyle kurulan bu sistem, bugün dünyanın en acımasız dijital diktatörlüğüne dönüşmüş durumda. Bugün Çin'de bırakın oyun oynamayı, WeChat üzerinden birine mesaj atmak veya sadece sokağa çıkmak bile devasa yüz tanıma sistemlerine ve devletin "Sosyal Kredi Puanına" bağlı. Gözetim o kadar korkunç bir boyutta ki, sistem yanlış bir kelime kullandığınızda veya muhalif bir fikir beyan ettiğinizde internetinizi saniyeler içinde kesebiliyor, hatta hızlı

trene binmenizi bile yasaklayabiliyor. "Ahlaki koruma" perdesi, koca bir ülkeyi loglanmış bir açık hava hapishanesine çevirdi.

5. İstihbaratın Altın Çağı: Doğu Almanya ve Stasi

Sadece dijital döneme bakmak bizi yanıltabilir. İnternet öncesi dönemde de yöntem birebir aynıydı. Doğu Almanya istihbaratı Stasi, ülkeyi dev bir hapishaneye çevirirken halka sunduğu gerekçe şuydu: "Gençliğimizi ve ailelerimizi, kapitalist Batı'nın yozlaştırıcı fikirlerinden, casuslarından ve sabotajlarından korumak."

İkiyüzlülük Neredeydi?

Bu "koruma"şemsiyesi altında Stasi, nüfusun üçte birini muhbire dönüştürdü. Komşular, iş arkadaşları, öğretmenler hatta kocalar bile eşlerini devlete raporladı. Kimse çıkıp "sizi gözetleyeceğiz" dememişti; herkes sadece "çocukların ahlakını ve devletin bekasını" koruduğuna inandırılmıştı.

Sonuç: Aynı Senaryo, Yeni Dekor

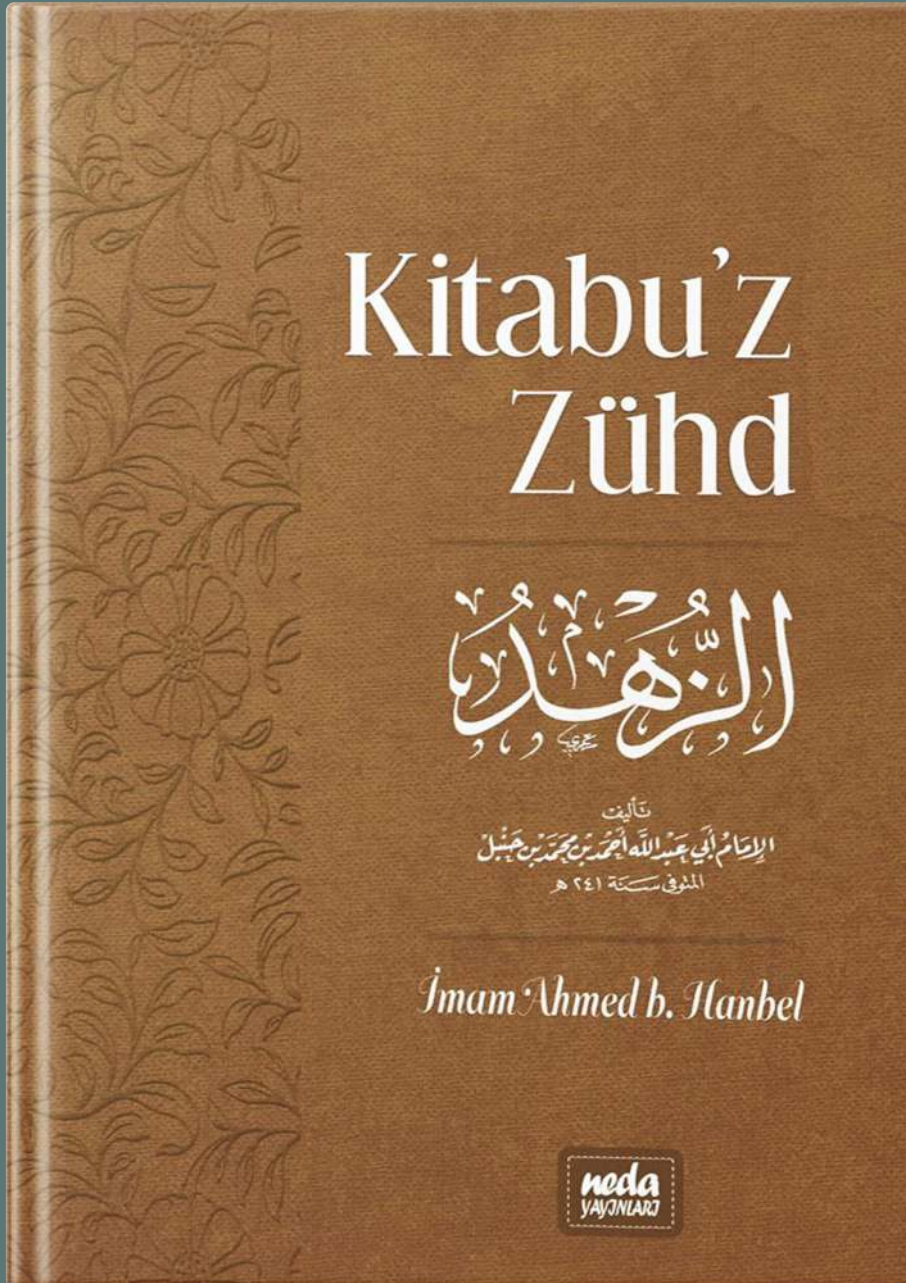
Gördüğünüz gibi tarih tekerrürden ibaret. Bugün sosyal medya hesaplarımıza TC Kimlik numarası bağlamaya çalışanlar, mesajlarımızı okumak için arka kapılar (backdoor) açmak isteyenler yeni bir şey icat etmediler. Sadece asırlık bir gözetim senaryosunu, dijital çağın dekoruyla yeniden sahneliyorlar.

Bugün bir devlet yetkilisi veya dev bir teknoloji şirketinin CEO'su çıkıp ekrandaki çocuğunuza şefkatli bir gözle bakarak "Onu korumamıza izin verin" diyorsa durup o can alıcı soruyu sormanın tam vaktidir: "Çocuğumu mu korumak istiyorsun, yoksa çocuğumun üzerinden bana dijital bir pranga mı takmak istiyorsun?"

Çünkü unutmayın; Gözetim kameralarının yönü hiçbir zaman sadece dışarıya dönük kalmaz. Gün gelir o kameralar hepimizin odasına, düşüncelerine ve hayatına çevrilir. Ve bunu fark ettiğimizde o fişi çekmek için çok geç kalmış oluruz.

KİTABU'Z ZÜHD

İmam Ahmed B. Hanbel

İmâm Ahmed bin Hanbel rahimehullah'a nisbet edilen ve ondan rivâyet edilen birçok eser vardır. Ona ait eserleri oğulları ve talebeleri ondan rivâyet etmiş olup kendisinin ölümünden sonra kaleme almışlardır. Bu eserlerden en meşhur olan ve günümüze gelmiş olanlardan biri de Kitabuz Zühhtür. İbn Kesîr, İmâm Ahmed'in bu eseri için şöyle dedi: "Bu kitap gibi bir kitap, önceleri yazılmadığı gibi ondan sonra da yazılamamıştır. Öyle sanıyorum ki hatta kesin olarak inanıyorum ki İmâm, bu kitapta yazılı zühd kurallarına imkânı nispetinde riayet ederdi." Bu kitap zühd ve takva konularındaki muhtelif rivayetleri içermektedir

Hicri ikinci yüzyıldan itibaren müstakil eserler olarak yazılmaya başlanan "Kitabü'z-Zühd"lerin arasında öne çıkanlardan biri olan kitapta Rasulullah (sav)'in, diğer peygamberlerin (as), sahabe-i kiram (r.a.) ve tabiûn'un hayatına ilişkin haberlerin, isimlere göre düzenlenmiş olarak yer aldığı bu temel eseri tüm müslümanların okumasını tavsiye ediyoruz.

Kitabu'z Zühd

الزُّهْدُ

